National Library 55253
Gen. Acquisitions Section
OTTAWA, Ont. K1A ON4
L

3103/9/4/5

VABA EESTLANE

VABADE EESTLASTE HÄÄLEKANDJA

Second class mail registration number — 1089.

ILMUB IGAL TEISIPÄEVAL JA NELJAPÄEVAL

Nr. 78 (2999) XXXII aastakäik — Teisipäeval, 25. oktoobril 1983 — Tuesday, October 25, 1983 — Üksiknumbri hind 70 centi

National Library Bibliothèque Nationale 1983 NEWSPAPER DIVISION DES JOURNAUX

„Eesti talu" nimeline õlimaal on üheks kunstnik Joann Saarniidu 36. iseseisval kunstinäitusel väljapandud tööks. Näitus toimub 5. ja 6. nov. Toronto Eesti Majas.

Üle 200 sõduri hukkusid

BEIRUT — Möödunud pühapäeva varahommikusel ööl vapustas maailma teade, et 43 USA merejalaväelast hukkusid pommirünnakul ameeriklaste majutushoone vastu. Enesetapuauto sõitis laskemoona laenguga läbi USA kontrollpunkti, otse hoone alla, kus lõhkes sellise jõuga, et mitmekordne hoone kokku varises, mattes oma alla teadmata hulgal magavaid sõdureid.

Koidu ajal leiti juba 43 hukkunu laibad ja rohkesti haavatuid. Pühapäevaõhtuks oli hukkunute arv tõusnud juba 146-le, haavata saanud saja lähedal, osa neist plahvatuse tõttu kannatanud kõrvalhoones.

Paar minutit hiljem toimus teine atentaat prantsuse sõdurite majutuspaigas,

kus pühapäevaõhtuks teadaolevate hukkunute arv tõusis 27-le, haavatuid oli aga kolm korda rohkem.

USA president Ronald Reagan äratati hommikul kell 2.30 ja ta nimetas juhtumit tooreimaks terroriaktiks. Esialgul polnud teada, kes olid selle sooritajad, arvati et iraani terroristid, kuid viimaks võttis üks muhameedlaste organisatsioon selle omaks.

Beiruti lennuvälja lähedal asuv hoone oli ameeriklaste peakorter. Kohe pärast plahvatust sulgesid ameeriklased ligipääsu sellele piirkonnale,

kuid appi kutsuti kõik saada olevad buldooserid ja kraanad, et betoonirusude alt kätte saada vigastatuid ja surnuid.

Ka suleti Beiruti lennuväli, kuna päästeoperatsioonid blokeerisid ligipääsu lennuväljale, mida kasutati haavatute ambulantshelikopterite ja lennukitega Küprosele ja Saksamaa haiglaisse saatmiseks.

Käesolev USA sõdurite samaaegne hukkumine on suurim pärast Vietnami kaotusi ja tõstnud Ameerikas üldise küsimuse, miks peavad ameerika sõdurid olema Liibanoni kodusõjas mitmete erigruppide märklauaks? Kogu pühapäeva toimus televisioonisaateis küsitlusi USA valitsuse liikmete ja senaatoritega, kes ühelt poolt jagasid rahva arvamist, et USA-l pole vaja hoida oma sõdureid seal, kus nad on valinud Iisraeli poolt loodud Liibanoni nukuvalitsuse toetamise nii vahetevahelise relvaabiga kui ka relvastamisega, mis on vastaspoolele andnud põhjuse USA vastaste aktsioonide alustamiseks.

President Reagan aga ütles, et USA vägede välja toomine oleks tunnuseks USA nõrkusest, mis ei saa tulla kõne alla. Kui aga ühelt senaatorilt küsiti,

kas USA oleks valmis alustama Liibanoni pärast Süüriaga sõda, vastas senaator, et selleni ei tohi minna,

arvestades et USA-l on samaaegseid tülikoldeid juba mitu maailmas, eriti terav Kesk-Ameerikas.

Kõne all oli ka toetuse küsimine Iisraelilt Liibanonile sõjaväelise toetuse saamiseks, kuid leiti, et Iisrael on viimase sõja kaotustest eriti hell ja sõda ruineeris nad täiesti majanduslikult, mistõttu sealt pole tuge saada. Pealegi oli Begin juba ettenägelikult tõmmanud Iisraeli väed „õigeaegselt" paarkümmend kilomeetrit tagasi.

On öeldud, et praegune mitmerahvuseline rahukaitseüksuste süsteem pole õige,

kuna see oleks põhiliselt ÜRO rahukaitseüksuste ülesanne, kelle vastu on maailmas rohkem respekti,

kuna USA vägede kohalolek on seotud „imperialistlike" plaanidega, milles on neid kerge süüdistada.

Prantsusmaal, kus hukkunute arv on väiksem, on samuti nõutud väeosade Liibanonist välja toomist, aga esialgul pole võetud mingit muud seisukohta kui president Mitterand on korranud, et prantsuse väed jäävad paigale oma ülesannete täitmiseks. Nende olukord selliste terroriaktide vastu on veelgi kaitsetum, kuna nad asuvad Beiruti linnas.

President Reagan pidas möödunud pühapäeval kaks nõupidamist riikliku julgeolekunõukoguga,

kus lubati anda jätkuvat toetust Liibanoni presidendile Gemayelile.

Nikaraagua otsib sõjalist abi N. Liidult?

USA sõjajõud hoiavad Nikaraagua oma haardes

MANAGUA — Nikaraagua juht Daniel Ortega on otsustanud otsida sõjalist abi N. Liidu bloki riikidest, kuna USA toetusel tehtud õhu- ja mererünnakud hävitasid Nikaraagua õlilaod. Ortega süüdistab väga teravate sõnadega USA presidendi Ronald Reagani valitsust selle „terroripoliitika" pärast, millega ta toetab mässulisi Hondurase pinnal.

Ortega ei öelnud siiski hiljuti toimunud demonstratsioonil USA vastu, kui suuri kahjustusi äsjase sabotaazhiga tehti Puerto Sandino sadamas olevate õliladude vastu.

Rünnak oli teistkordne ja suurendas veelgi Nikaraagua tõsiseid õliprobleeme. Õlifirma Exxoni esindaja seletas Nikaraagua vasakpoolsele huntale,

et nad lõpetavad üüritud tanklaevadega Mehhikost õli transpordi Nikaraaguasse, kuhu seni toodi 7500 vaati tooröli päevas.

Ortega ütles vihaselt, et momendil on USA sõjaväemanöövrid naaberriigis Hondurases, USA laevastik ranniku läheduses, USA sõdurid, USA lennukid tõmbumas Nikaraagua ümber koomale oma haaret.

Sellises olukorras, kirjutabki Toronto ajalehe Sunday Star korrespondent Washingtonist, on USA juba sõjavahekorras Nikaraaguaga, kuigi ametlikku sõjakuulutamist pole veel olnud.

Ka pole ükski USA sõdur veel ainsatki lasku tulistanud, aga USA-s valmistatud kuulid USA-s valmistatud relvadest on surmanud nikaraagualasi

ja USA presidendi välispoliitika eesmärgiks on Nikaraagua valitsuse kukutamine.

Peaaegu kaks aastat on Central Intelligence Agency (CIA) maksnud, varustanud ja treeninud kontrrevolutsionäärseid jõude Hondurases Nikaraagua piiri taga. Nende üksuste arv on 10.000 meest, kuid CIA soovivat nende arvu tõsta vähemalt 15.000-le.

Samal ajal USA kaitseministreerium saadab varustust Hondurase armeele, kelle õhujõud on juba tugevamad Kesk-Ameerikas, ehitatakse uusi lennuvälju ja sadamaid,

et USA-l oleks kergem maale tuua oma vägesid, kui selleks vajadus võiks tekkida.

Augusti alul USA armee, laevastikuüksused ja lennuvägi alustasid enneolematut kuue kuu kestvusega treeningmanöövrit koos Hondurase üksustega; ameeriklaste osa selles oli 5700 rünnaküksuslast, lisaks lennukite emalaevad teostasid kontrollülesandeid nii Atlandi kui ka Vaikse ookeani poolse ranniku läheduses.

Nikaraagua on veendunud, et Reagani valitsusele ei meeldi miski rohkem, kui provotseerida täiemõõdulist sõda nende ja Hondurase vägede vahel, nagu oleks Nikaraagua selle algatanud.

Sellepärast Nikaraagua on hoidunud rangelt sellise provokatsiooni ilmega sammu astumisest,

mis seisneks vaid üle piiri Hondurase pinnale minekust.

Kuid see pole takistanud Nikaraaguas USA toetusel tegutsevate partisanide tegevust. Nikaraagua on öelnud, et pärast 1982. aasta märtsikuud on kontrrevolutsionäärid surmanud oma rünnakutega üle 700 inimese, kellest enamus olevat olnud relvastamata tsiviilisikud. Ameerika ajakirjanik ütles, et selle summa õiguses polevat vaja kahelda.

Kontrrevolutsionäärid on katsunud Nikaraagua elanikkonda kutsuda üle nende poole võitlemaks sandanistide vastu,

kuid isegi vaesemad elanikud ei ole järgnenud sellele kutsele,

kuna nad olevat teadlikud, et kontrrevolutsionääride taga on endise diktaatori Samoza ideede kandjad ja muidugi USA.

Nikaraagua on katsunud oma poliitikat hoida neutraalsena, kuid tavakohane hääletamine ÜRO-s koos N. Liidu blokiga, samuti Kuuba osa Nikaraagua sõjajõududes ja salaluure tegevuses on jätnud arusaamise, et Nikaraagua on kommunistlik riik. Kommunistlikku rakku aga ei luba USA julgeoleku poliitika Ameerika mandrile, kust see võiks levida vägagi vastuvõtlikesse riikidesse.

Nikaraagua küsimusele paneb USA nii suurt rõhku,

et selle kõrvale on jäänud läbirääkimised N. Liiduga, Kesk-Ida probleemid, Poola ja Afganistan, isegi majanduslikud probleemid Lääne liitlastega, Lõuna-Ameerika hiigelvõlgade lahendamine ja kodusõda samas Nikaraagua kõrval asuvas Salvadoris.

Nikaraagua sõda puudutavat iga osa USA välispoliitikas, nagu kunagi oli Vietnami sõja ajal, ehkki neid kahte ei taheta kõrvutada.

PEETRI KIRIKU RUUMIDES
Nov. 13,17,18,19 ja 20.
EKKT 28as KUNSTINÄITUS

Grenada peaminister mõrvati

BRIDGETOWN — Grenadas toimus putsh, kus mõrvati peaminister Maurice Bishop, kuna Kariibi saareriik pandi sõjaseisukorra alla. Kindral Hudson Austin, Kuuba treeninguga armee ülemjuhataja ütles, et revolutsionäärne sõjanõukogu tema juhtimisel on võtnud kontrolli riigis oma kätte.

Sõdurid sõitsid N. Liidus valmistatud dzhiipidega tänavail patrullides, kus esialgul oli 24-tunnine liikluskeeld päevas. Hiljem lasti inimestel mõneks tunniks äridesse ostusid tegema minna.

Sõjavägi võttis võimu üle selle järel, kui valitsuse üksused lasid maha peaminister Bishopi koos kolme ministri ja kahe tööliste juhiga.

Umbes 3000 toetajat olid just vabastanud Bishopi kodusest arestist,

kuhu ta paigutati oma abi Bernard Coardi poolt, kes oli ülestõusu juhiks.

Radio Free Grenada, endine Voice of Bishop's Marxist New Jewel movement ütles, et sõjanõukogul on täielik seadusandlik ja täidesaatev jõud.

Võimuhaaret plaanitseti paari nädala eest, kui Bishop külastas Ungarit.

On kinnitamata kuulusi, et mässukatse sooritamisel mängis Kuuba olulisemat osa,

kuid Kuuba on seda hiljem eitanud ja mõrvamised hukka mõistnud.

Kui Bishop oli Castro sõber ja poliitiline liitlane, siis Coard on tahtnud veelgi tihedamaid sidemeid sõlmida Kuuba ja eriti N. Liiduga.

Saarel on arvukalt välismaalasi. USA saatis oma lennukite emalaeva ümber saare sõitma, et vajaduse korral oma kodanikke abistada. Teised riigid on alles äraootaval seisukohal, pealegi kuna näib,

et küsimus oli vaid kahe kommunistliku rivaalitseva grupi omavaheline arveteõiendamine.

EELK Peetri koguduse
NÄITEMÜÜK
pühap., 6. nov. kohe pärast jumalateenistust.
Loosiratas ★ Väärtuslikud võidud ★
Maalid ★ Kohvilaud

TORONTO EESTI MAJAS Nov. 5.-6.
MAALIKUNSTNIK
JOANN Aarniiti
1932–1983
36es iseseisev
KUNSTINÄITUS
AVATUD Kl.10.h.kuni kl.10 õ. Sissepääs tasuta

St. Catharines'i Eesti Seltsi
SÜGISPIDU-MASKERAAD
Laupäeval, 5. novembril 1983 algus kell 7.30
HENLEY ISLANDIL 295 Main St., St. Catharines
(Port Dalhausie)
Mängib RUHNO TRIO
Maskid auhinnatud, baar, einelaud
Torontost tulles ära keerata 7th Street Lake Ontario poole.

A. K. korraldusel
reedel, 4. novembril 1983 kell 8 õ. Tartu College'is
KÜBARAD JA KINDAD
TANTS „ORPHEUS" ORKESTRI SAATEL
BAAR ★ SUUPISTED
Pääse $5.—

KAI KÄÄRID
X ISESEISEV KUNSTINÄITUS
Eesti Maja väikeses saalis
laup., 29. okt. kell 10.00—10.00 ja
pühap., 30. okt. kell 10.00—9.00
Avasõna laup. kell 2.00 p.l. — pr. Lydia Vohu-Viksten

VABADE EESTLASTE HÄÄLEKANDJA

VABA EESTLANE

VÄLJAANDJA: O/Ü Vaba Eestlane, 1955 Leslie St. Don Mills, Ont. M3B 2M3

TOIMETAJA: Hannes Oja

TOIMETUSE KOLLEEGIUM: Karl Arro, Heino Jõe, Olev Träss

TELEFONID: toimetus 444-4823, talitus (tellimised, kuulutused, ekspeditsioon) 444-4832

TELLIMISHINNAD Kanadas: aasta $51.—, poolaastas $28.— ja veerandaastas $15.—

TELLIMISHINNAD väljaspool Kanadat: aastas $65.—, poolaastas $35.— ja veerandaastas $18.—

Aadressi muudatus 70 c. — Üksiknumbri hind 70 c.

KUULUTUSTE HINNAD üks toll ühel veerul: kuulutuste küljel $4.75, tekstis $5.—, esiküljel $5.50

FREE ESTONIAN

Published by Free Estonian Publisher Ltd.
1955 Leslie St. Don Mills, Ont. M3B 2M3

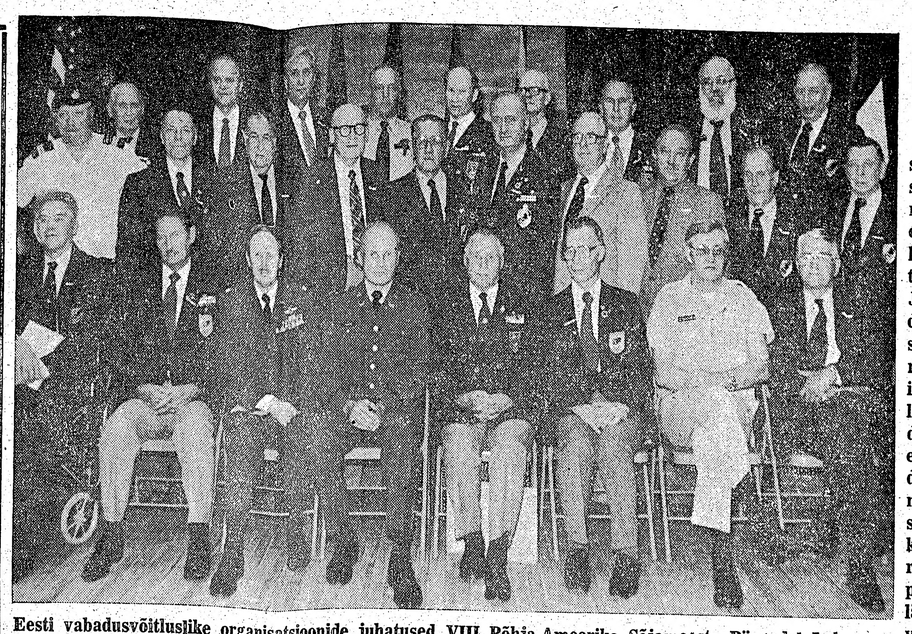

Eesti vabadusvõitluslike organisatsioonide juhatused VIII Põhja-Ameerika Sõjameeste Päevadel Lakewoodis. Pildil esireas vasakult teine TEVÜ esimees Ü. Tamre, kol. H. Uus, kol. Y. Anson, ÜEV esimees A. Jurs. EVÜL esimees K. Tori.

Kommentaarid

Kes on maailma kõigi aegade suurim spioon? Esimese maailmasõja aegne saksa spioon Mata Hari — arvavad paljud. Kuid teised ei lepi sellega ja annavad selle, kõrge tiitli Richard Sorgele, kes tegutses Teise maailmasõja ajal Jaapanis ning andis venelastele pidevalt edasi Saksa saatkonnast saadud kõige salajasemaid andmeid. Kolmandad paigutavad maailma suurimate reeturite esirinda läänemaailma aatomipommi saladuste reetjad Klaus Fuchsi ja abielupaar Rosenbergid, kuid neljandad arvavad tagatipuks, et kõik need tegelased on õpipoisid Briti suurspiooni Kim Philby kõrval, kes tegutses aastaid Briti salaluure vene osakonna juhatajana, kuid pühendas tegelikult oma energia lääneriikide saladuste kohta venelastele andmete kogumisele. 1949. aastast saadik oli ta sidemeheks Briti salaluure ning Ühendriikide FBI ja CIA vahel, kuid langes lõpuks kahtluse alla ja põgenes 1963. aastal Venemaale. Praegu on Philby Moskvas suur mees ja endise KGB ülema ja praeguse partei peasekretäri Juri Andropovi lähem nõuandja, kellele on antud KGB kindrali aukraad. Ei ole kahtlust — Kim Philby on erakordselt kõrge lennuga reetur, kes kunagi ei jäänud saatuslikult vahele ning oskas alati õigel ajal silmusest välja libiseda ning oma omapärast karjääri jatkata.

Philby elukäigus on palju müstilist ning tema reeturliku tegevuse motiivid on jäänud ähmaseiks tema elukäigu uurijatele. Kim Philby oli sündinud 1912. aastal Indias ja kuulus Cambridge'i ülikoolis hariduse saanud inglise koorekihi hulka. Ta isa St. John Kilby oli kuulus õpetlane ja seikleja, kes tegi endale nime Araabia maailmas. Kim Philby sattus 19-aastase noorukina Cambridge'i ülikoolis kommunistide võrku ning temast sai parteiliige. 1934. aastal näeme teda juba Viinis, kus ta võitleb koos Austria sotsialistidega Hitleri pooldajate vastu. Samal aastal abiellub ta Viinis üllatuslikult Austria kommunisti juuditari Litzi Friedman'iga. 1935. aastal tõmbavad punaste agendid ta koos teiste Cambridge'i üliõpilaste Guy Burgess'i ja Donald McLean'iga N. Liidu spionaazhivõrku.

Oma tõelise tegevuse varjamiseks esines Philby sel ajal fashistide pooldajana, kuid võttis Teise maailmasõja algpäevil peale saksavastased noodid, mis andsid talle võimaluse ühineda 1940. aastal Briti salaluureorganisatsiooni Secret Intelligence Servise'ga. 1944. aastal oli ta juba selle organisatsiooni vene osakonna juhataja ja 1949. aastal saadeti ta Washingtoni, kus ta oli sidemeheks briti ja ameerika luureorganisatsioonide vahel. Seal kohtas ta kahe aasta kestel pidevalt CIA vastuluureosakonna juhtaja James Angletoniga, kellega ta arutles salaluureprobleeme ning tõenäoliselt viis eksiteele Angletoni, kelle üheks ülesandeks oli vene agentide paljastamine läänemaailma luureteenistuses.

Kuid Philby kaastöölised Mc Lean ja Burgess ei olnud nii osavad kui seda oli Philby ja sattusid kahtluse alla. Philby hoiatas neid ja mõlemad mehed põgenesid ülepeakaela Venemaale, kus nad mõned aastad tagasi surid. Philbyt kahtlustati esialgu „kolmanda mehena" kuid tema reeturliku tegevuse kohta puudusid tõendid. Inglise võimud pidasid siiski vajalikuks teda vallandada, kuid ta elas vaba mehena ja ajakirjanikuna kuni 1963. aastani Beirutis, kust ta äkki salapäraselt kadus kerkides päevavalgele Moskvas. Nagu nüüd tagantjärele selgub, saadi Philby reeturliku tegevuse kohta siiski kindlaid andmeid, kuid teda ei arreteeritud ja anti talle võimalus põgeneda!

Läänes on andmeid, et KGB kindral Kim Philby on Andropovile nõuandjaks just nendes küsimustes, mis puudutavad suhteid Ühendriikidega ja Inglismaaga. See on mõeldav, kuna Andropov ise ei tea läänemaailmast ega siinsete inimeste mõttemaailmast mitte mõhkugi. On isegi tõenäoline, et Kim Philby on kõigi nende demonstratsioonide ja meeleavaldustе peaorganisaator, mis toimuvad läänemaailmas siinse tuumarelvastuse väljaehitamise pidurdamiseks.

(Järg lk. 3)

Washington läheneb Pekingile

Mida pingelisem on rahvusvaheline olukord seda suuremad on võimalused muudatuste tekkimiseks riikide vahelistes suhetes. On sõbralikke vahekordi, mis muutuvad poliitiliste tormide tõttu jahedaiks, kuid samal ajal leiavad paljud endised antagonistid tee üksteisele lähenemiseks ning mõlemale poolele kasuliku koostöö rajamiseks. Sellest viimasest aspektist lähtudes tuleb vaadelda ka Ameerika Ühendriikide ja kommunistliku Hiina kontakte üksteisele käe ulatamiseks, mis ei ole tingitud niivõrd vastastikustest soojadest tunnetest kui praktilistest kaalutlustest.

See käe ulatamise poliitika algas tegelikult juba president Nixoni valitsemise perioodil, mil Ühendriigid kasutasid ära Hiina ja N. Liidu vahel tekkinud vaenuliku vahekorra mõlema kommunistliku hiiglase vahele kiilu löömiseks. Nixoni ajal saavutatud edumaa hiinlaste juures vähenes tunduvalt president Carteri ajal, kuna hiinlased hakkasid ameeriklasi umbusaldama ning pidasid targemaks jääda äraootavale seisukohale. Pekingi ettevaatlik poliitika Washingtoni suhtes muutus veelgi umbsemaks kui Valge Maja peremeheks sai Ronald Reagan, kes oma valimiskampaania ajal ei teinud saladust, et ta sümpatiseerib Taivanis eksisteerivale antikommunistlikule rezhiimile.

Hiina juhtkond oskas osavalt ära kasutada N. Liidu ja Ühendriikide vahekorra halvenemise ning hakkas Venemaale lähenemisega Washingtonile survet avaldama. Pekingis taibati, et hiinlastel avaneb hiilgav võimalus kahe tülitseva suurvõimu vahel kolmanda mõjuvõimsa tegurina oma huvides manööverdada ning ühte või teist poolt oma huvides üksteise vastu välja mängida. Nüüd oli Washingtonis selge, et Reagani rigiidse Taivani toetamise poliitikaga võib Hiina täielikult uuesti N. Liidu sõiduvette libiseda ning Reagan ja tema nõuandjad otsustasid Pekingi ja Taivani suhtes oma poliitikat muuta. Uue suuna võtmist peeti niivõrd oluliseks, et septembris saadeti kaitseminister Weinberger Hiinasse, kus tal olid pikemad nõupidamised ja läbirääkimised Hiina juhtkonnaga, eesotsas praeguse tähtsama võimumehe Deng Xiaoping'iga.

Läbirääkimiste tulemuste kohta antud andmetest võib järeldada, et Weinberger tegi Pekingile võrdlemisi suuri kontsessioone, kuid vastutasuks ei tulnud ta koju tagasi tühja taskuga. Esialgu ei ole veel selge kui suurel määral ameeriklased toetavad Hiina armee moderniseerimist, kuid tõenäoliselt müüvad Ühendriigid hiinlastele moodsaid relvi ja usaldavad hiinlaste kätesse ka oma relvatööstuse kõige uuemat tehnoloogiat. Kaitseminister Weinberger kinnitas paljutõotavalt, et ta loodab Hiina ja Ühendriikide vahel tulevikus sõjalisel alal „laialdast koostööd" kuid ta jättis lähemalt määratlemata selle koostöö detailid.

Majanduslikul alal pidas minister Weinberger samuti Washingtoni volinikuna vajalikuks teha hiinlastele kontsessioone. Nii muudavad ameeriklased Hiinasse suunduva ekspordi kontrolli liberaalsemaks ja paindlikumaks, mis võimaldab sealsel kommunistlikul valitsusel osta Ühendriikidelt 75 protsendi ulatuses kõrg-tehnoloogia rubriiki kuuluvaid kaubaartikleid, kaasaarvatud elektronarvutid ja teised elektroonilised aparaadid, mis seni kuulusid ekspordikeelu alla. Kontsenssioonide raamides paigutasid ameeriklased kommunistliku Hiina „sõbralike riikide" liiki ning nõustusid ostma Pekingilt 800 miljoni dollari eest tekstiilkaupu, kuid selle tingimusega, et Hiina ostab Ühendriikidelt nisu.

Kaitseminister Weinbergeri eriliseks saavutuseks oli Ühendriikide ja Hiina juhtide vastastikuste külaskäikude organiseerimine. Pekingis sõlmitud kokkuleppe kohaselt saabub Hiina peaminister Zhao Zijang Washingtoni külla eelolevas jaanuaris ning president Reagan sooritab talle vastukülaskäigu eelolevas aprillis. Reagani külaskäiku Pekingisse peetakse väga oluliseks ka sisepoliitiliselt, kuna see tõstab tunduvalt presidendi prestiizhi enne 1984. aasta lõpul toimuvaid uue presidendi valimisi.

Pekingis sõlmitud kokkulepete ja koostööliste tehingute põhjused on käegakatsutavad. Mõlemad pooled lähevad välja realistlikest kaalutlustest — hiinlased majanduslikest kalkulatsioonidest, millele liitub toetava käe otsimine Venemaa ekspansiooni pidurdamiseks kuna ameeriklased taotlevad Hiinaga koostööd Moskvale surve avaldamiseks. Sellise realismi tagapõhjal haihtuvad ka kõik need idealistlikud ja põhimõttelised seisukohad, milliseid alati on alla kriipsutanud president Ronald Reagan, kes aga nüüd peab nähtavasti kaasa minema sündmuste kiire vooluga ning astuma samme, mis tema poliitiliste põhimõtetega ja arusaamadega kuidagi kokku ei sobi.

K. A.

Afganistani lennukid pommitasid Pakistani

ISLAMABAD — 7 Afganistani MIC lennukit pommitasid Pakistani piiriäärset küla, surmates ühe ja haavates teist. Pakistani raadio teatas, et valitsus tahab avaldada protesti ÜRO-s rünnaku pärast. Avalduses ei öeldud küla nime ja kas selle läheduses oli afgaanide põgenikelaager, mis saanuks tabamuse. rääkimisteks.

Vodkalaadungiga tagasi Venemaale

LOS ANGELES — N. Liidu kaubalaev, mille mahalaadimisest keeldusid sadamatöölised protestiks Korea lennuki allalaskmise pärast, seisis laadimata sadamas ja on otsustanud oma lastiga tagasi minna. Lastiks oli vodka ja lauamaterjal. Laev on olnud USA rannakaitse valve all, kuna laevale oli lubatud pommi panna.

KES ON ANDROPOV?

Andropovi ajajärk võib kujuneda raskeks katsumisajaks

Ajast kui Brezhnevi tervis hakkas märgatavalt kiiremini allakäima ja oli ette näha tema peatset täielikku kokkuvarisemist, muutusid spekulatsioonid tema ametirüü võimaliku pärija üle üha intensiivsemaks. Sealjuures ei peetud võimalikuks, et impeeriumi juhtimine võiks langeda KGB juhi Andropovi käe. Arvati, et sise- ja välispoliitilistel kaalutlustel ei ole riigi kõrgema võimu kandjana mingil juhul vastuvõetav tshekisti ettevalmistusega mees.

Sündis aga see, mida kõige rohkem kardeti ja kõige vähem oodati. Brezhnevi surmaga vabanenud trooni täitmine sündis kiiresti ja näiliselt harmooniliselt, mis minevikku arvestades näis üsna ebatavaline. Pole võimatu, et Andropov usurpeeris võimu, kuid oli sealjuures palju põhjalikumalt ettevalmistatud ja kavalam kui tema eelkäija Beria seda oli olnud.

Andropovi prominentsele kohale kerkimisel tõusis iseenesestmõistetavalt suur huvi tema poliitilise tagapõhja vastu. Kahjuks on aga sellesse puutuv informatsioon võrdlemisi üldsõnaline. Nagu kõigi nõukogude juhtivate meeste puhul, nii on ka Andropovi eluloolised andmed katkendlikud.

Nõukogude allikad käsitlevad peaasjalikult tema tõusu parteiredelil ilma teeneid üksikasjalikumalt kirjeldamata.

Teatakse parteilisi ja võimupositsioone, milliseid ta on täitnud, kuid hoopis vähe on teada üksikasju tema varasema tegevuse kohta, mis algas Karjalas ja xandus ka Baltimaile.

Sellise informatsiooni tagasihoidmise üheks põhjuseks on asjaolu, et N. Liidu võimupositsioonidel olevate meeste minevik on seotud genotsiididega, küüditamistega ja veresaunadega. Neist ei taha asjaosalised ise rääkida ja nõukogude ajaloolased hoiduvad rahvale hirmutegude meeldetuletamisest. Ka välismaailmale tsiviliseeritud näo näitamiseks pole kasulik minna elulugudes detailidesse, sest sellega võivad päevavalgele tulla mõnedki vabale maailmale veel teadmata vastumeelsed ja diskrediteerivad teod ning sündmused.

Andropov on 69-aastane, sündinud 1914. a. Edela-Venemaal, raudteelase pojana. Ta alustas tööd 16-aastasena, algul laevadel Volgal ja selle järele laevatehases Rõbinskis, kus ta ühines komsomoliga ja sai selle kohalikuks organisaatoriks. Lõpetas 1936. a. Rõbinskis Sisevete Transpordi kolledzhi ja veel samal aastal siirdus hariduse jätkamiseks N. Karjala (Karjala Autonoomne NSV) pealinna Petrozavodskisse, kus ta jällegi rakendus komsomoli töösse.

Andropov võeti vastu komparteisse 1938. a. ja juba järgmisel, Talvesõja aastal edutati ta N. Karjala komsomoli esimeseks sekretäriks ning 1947. a. Karjala ANSV Kompartei Keskkomitee teiseks sekretäriks.

Molotov-Ribbentropi paktiga Euroopa jagamisel langes Soome N. Liidu mõjusfääri. Stalin ei viitnud aega kokkuleppe alusel lubatud saagi kottipanemisega ja alustas 1939. a. sügisel sõjakäiku Soome vastu. Algas Talvesõda. Venelaste ohvriterikkast, fiaskoga lõppenud avantüürist kääbusriigi Soome vastu ei taha nõukogude ajaloolased palju rääkida. Pigem sooviksid nad seda, kui vene sõjalise prestiizhi häbiplekki hoopis maha vaikida. Sellest tingituna ei valgusta ametlikud biograafiad ka Talvesõjast osavõtnute tegevust, kaasaarvatud Andropovi oma. Heitluste lähtealuseks oli Karjala, kel tuli sõjakäiku igati toetada. Selles langes suur vastutus parteile ja selle nooremale harule, komsomolile. Esimest juhtis kurikuulus Otto Kuusinen, kes oli Karjala ANSV Ülemnõukogu Presiidiumi esimees ja sõja alguses Moskvas loodud Soome nukuvalitsuse peaminister. Andropovil, kes oli tõusnud komsomoli esimeseks sekretäriks, tuli töötada Kuusineniga käsikäes. Viimane nägi temas agarat ja agressiivset organiseerijat, kõhklemata võitlejat. Kuusinenist sai tema protezhee. See suhe kestis aastaid ja sai Andropovile teerajajaks Moskvasse, keskse võimu juurde.

Ei ole lähemalt teada, milliseid ülesandeid Andropov Talvesõja ajal täitis, kuid olles Karjala komsomoli juht nõuti temalt kahtlemata Karjala piirkonna tagala julgeoleku kindlustamisest osavõtmist. Selleks oli tal mitmeid eeliseid.

Kohalike komsomoli liikmete näol olid tal allikad, milliste abil sai võimalikke vabadusliikumiste algeid neutraliseerida ja ka soome luureüksusi tabada ning hävitada.

Ei saa arvesse võtmata jätta võimalust, et ta sellistest aktsioonidest isiklikult osa võttis või neid juhtis.

Viiteist kuud pärast Talvesõja lõppu alanud Teise Maailmasõja esimestel kuudel vallutasid soomlased kogu N. Karjala ja hoidsid seda, kaasaarvatud Oneega järve ääres asuvat pealinna Petrozavodskit kolm aastat, kuni 1944. a. juuni lõpuni, oma käes. Andropovi eluloos märgitakse, et ta oli Teise maailmasõja esimesest päevast peale aktiivselt rakendunud partisanide tegevusse Karjalas. Teades nõukogude partisanide meetodeid ja aktsioonide iseloomu sõja ajal kodumaal ja mujal, siis tuleb järeldada, et samasugust taktikat kasutati juba tol ajal Karjalas. Partisanide üksuste tuuma moodustasid kommunistid, kelle ülesandeks oli, peale sõjaliste ülesannete, rahva vaos hoidmiseks toime panna poliitilisi mõrvu ja kasutada rahva demoraliseerimiseks ning terroriseerimiseks igasuguseid muid võtteid.

Karjala soomlastelt tagasivallutamisel ja lahingutegevuse lõppemisel järgnes sealgi suurem puhastustöö arreteerimiste, küüditamiste ja mõrvadega, millistes ka Andropovi käsi pidi mängus olema.

Karjala oli Andropovile ettevalmistavaks treeninguväljaks KGB juhi kohale.

Karjalasse jäi Andropov kuni 1953. aastani. Vahepeal oli Kuusinen talle Moskvasse, Kompartei Keskkomiteesse inspektori koha sokutanud. Uuel kohal oli Andropovi ülesandeks olla ühenduse pidajaks N. Liidu ja satelliitriikide komparteide vahel, või õigemini olla vene silmaks ja kõrvaks. See, ja lühiajaline välisministeeriumi tööga tutvumine, valmistasid teda ette järgmisele tähtsale positsioonile, nn. Budapesti missioonile, kus ta charge d'affair'ina ja hiljem saadikuna viibis 1954. kuni 1957. aastani. Üldiselt on teada 1956. a. sündmused Ungaris, mis moodustavad selle hõimu ajaloos ühe verisema peatüki. Spontaanselt tekkinud ülestõus Moskva ikkest vabanemiseks ja tõelise demokraatia loomiseks lämmatati Vene sõjaväe poolt teostatud veresaunaga, mis toimus Andropovi initsiatiivil ja kus ta ilmutas kõige selgemalt tshekistile vajalikke iseloomujooni.

1957. kuni 1967. aastani oli Andropov tagasi Moskvas, kus täitis esialgu mitmesuguseid parteilisi eriülesandeid, mis viisid teda peagu kõigisse N. Liidu osadesse.

Peab veel lisama, et ta ei ole tänaseni tõstnud oma jalga üle piiri, vabasse maailma.

Kremli võimumeestega kokkupuutumisel sai ta partei teoreetiku Suslovi soosikuks, mis suuresti aitas teda partei Keskkomitee sekretäriks edutamisel, millisel kohal ta oli viis aastat.

Karjalas ja Ungaris ülesnäidatud halastamatute ja otse jõhkrate surveabinõude tarvitamisele võtmise tõttu usaldati talle 1967. a. KGB verine mantel. Andropov hakkas jätkama nõukogude ajaloos veretöödega tuttavaks saanud Jezhovi, Jagoda, Beria j.t. tööd, kuid siiski palju rafineeritumalt. Andropov asus KGB-d moderniseerima ja selle mõjuvõimu suurendama ning laiendama. Ta arendas sellest välja maailma moodsama ja agressiivsema salapolitsei organisatsiooni. KGB alluvusse kuuluvad sõjalise ettevalmistusega piirivalve üksused ja sisekaitse väed, kelle arv ulatub mitmesajatuhandeni. Salapolitsei ülesannete hulka kuuluvad nõukogude juhtivate tegelaste julgeoleku kindlustamine, salajaste asutuste, ettevõtete ja installatsioonide valvamine ning vangimajade ja orjalaagrite valitsemine. KGB teostab kontrolli satelliitmaade salaluure osakondade üle, nagu Ida-Saksamaa j.t. ning treenib neile operaatoreid. Kuuba vastava organisatsiooni kaudu juhib KGB revolutsioonilisi liikumisi Ladina-Ameerikas, Aafrikas ja mujal. Andropov on oma organisatsiooni kaudu edukalt mõjutanud mitmeid maailmapoliitilisi sündmusi. Selles on olnud ka ebaõnnestumisi ja tagasilööke. Kõige suuremaks fiaskoks oli Rooma paavsti vastu organiseeritud atendaadi nurjumine.

Pärast Brezhnevi surma möödunud aasta lõpul troonile tõusnud Andropov on väliselt viisakas, diplomaatlik, kuid sisemiselt külm, kalkuleeriv ja julm.

Tuleb vaid meelde tuletada Ungari ülestõusu, kus need iseloomujooned kõige tüüpilisemal kujul esile tulid.

(Järg lk. 3)

VALVEARST NÄDALALÕPUL

29. ja 30. okt.
dr. R. Vanaselja, tel. 921-7777

5. ja 6. nov.
dr. T. Sauks, tel. 461-0912

Vabadusvõitlejate ühingu 20. aastapäev Buffalos

Lääne New Yorgi Eesti Vabadusvõitlejate Ühingu 20. aastapäeva tähistamine toimub laupäeval, 5. nov. algusega kell 7 õhtul Poola Kadettide Majas, 927 Grant St. Buffalos.

Kavas on päevakohane sõnavõtt Ohio Eesti Vabadusvõitlejate Ühingu esimehelt Andres Traksilt, laule Urmas Kärnerilt New Yorgist ja Buffalo rahvatantsu rühma „Vikerkaare" esinemine. Tantsuks mängivad Aruvald & Nieländer Torontost. Õhtusöök ühingu perenaistelt. Sissepääs $15. Reservatsiooniks helistada (716) 633-9057, (716) 839-0761.

Jälgige eesti organisatsioonide tegevust VABA EESTLASES!

Kommentaarid...

(Algus lk. 2)

Seda arvesse võttes ei kuulu Philby mitte ainult spioonide kategooriasse, vaid tema tegevus toimub palju laialdasemal pinnal ja mõjutab tõenäoliselt tulevase maailma väljakujundamist.

☆

Kanada poolriiklik lennukompanii Air Canada muutus kogu maailma naerualuseks, kui üks kompaniile kuuluv reisilennuk asus möödunud juulis Ottawast Edmontoni teekonnale niivõrd väikese bensiinilaadungiga, et see võimaldas ainult poole tee katmist ja tühjade paakidega lennuk oli sunnitud hädamaanduma Manitobas ühel mahajäetud lennuväljal.

Lennuki piloot Robert Pearson kerkis päevakangelaseks, kuna ta juhtis kütteaineta lennuki liuglennus 160 kilomeetri kaugusel asuvaile mahajäetud lennuradadele kus ta sooritas hädamaandumise, päästes 61 reisija elud. See oli tõeline kangelastegu ning lennukunsti suursaavutus, mida ei suudetud küllalt ülistada. Selle omapärase lennu põhjustajaks oli Air Canada teenindusmeeskond Ottawas, kes lennuki paakide täitmisel segas ära liitrid gallonitega ning pani lennuki paakidesse poole vähem kütteainet, kui see Ottawast Edmontoni sõitmiseks vajalikuks osutus.

Kuid nüüd tagantjärele on Air Canada juhtkond saanud hakkama omapärase distsiplinaarse aktsiooniga ning on õnnelikult lõppenud „surmalennu" peasüüdlasteks tunnistanud lennuki piloodi Robert Pearsoni ja kaaslenduri, esimese ohvitseri Maurice Quintal'i. Kapten Robert Pearson on alandatud teenistuskraadis kuueks kuuks esimeseks ohvitseriks ning Maurice Quintal on töölt kaheks nädalaks kõrvaldatud. Mõlemad mehed kaotavad selle omapärase karistamise tulemusena saamata jäänud palga arvel tuhandeid dollareid.

Ja peasüüdlased, kes ei osanud või ei viitsinud galloneid liitriteks ümber arvestada? Maapersonalist said karistada üks lennutehnik 10-päevase töölt kõrvaldamisega ja kaks mehhanikut viiepäevase töölt eemaldamisega. Selle karistamisaktsiooni puhul jääb selgusetuks, miks lennuki kaptenit ja esimest ohvitseri karistati, kuna lennuki elektrooniline kütteainenäitaja oli rikis ja ei töötanud, mis ei võimaldanud lenduritel kütteainetagavara kontrollida.

Kui Air Canada juhtkond väidab, et kütteaine kontrollimisel oli peasüüdlane kapten, siis lendurite ühing on hoopis teisel arvamisel ning on esitanud Air Canada distsiplinaarotsuse vastu protesti.

AMI

Võrumaalaste sügispeol esinesid Võru segakoor, rahvapillimehed ja piibari koor. Pildil vaade arvukale tegelaskonnale, laval keskel Aino Pähn, August Tuvikene ja Õnne Laikve. Foto: Vaba Eestlane

Etnilised õppetoolid Kanada ülikoolides

Ungari õppetool Toronto ülikooli juures rajati 1978. a. fondiga, mille olid ühiselt välja pannud ungari ühiskond Kanadas ja Kanada keskvalitsus. Õppetooli valitseb Department of Slavic Languages (slaavi keelte osakond). Ungari programm pakub üliõpilasile võimaluse uurida ungari keelt, kirjandust ja kultuuri ning nende olulist osa ainulaadses Kanada mitmekultuurilises ühiskonnas.

Programmis on seitse kursust rotatsiooni alusel, koos nelja igal aastal programmis oleva kursusega. Lisaks kursustele ungari uurimiste programmile pakutakse teistes osakondades täiendavaid kursusi ajaloos ja poliitilises teaduses.

Prof. George Bisztray, 45-aastane õpetlane on olnud õppetooli juhiks alates selle algusest. Ta on õppinud Eotvos ülikoolis Budapestis, Oslo ja Nebraska ülikoolides ning saanud oma doktorikraadi Minnesota ülikoolis 1972. aastal võrdlevas kirjandusteaduses. Prof. Bisztray valiti American Hungarian Educators Association nõukogusse 1980, tema kohustused Ungari uurimiste programmi esimehena hõlmavad kaastoimetajana „Hungarian Studies Review" tööd

ja organiseerides ning juhatades Hungarian Studies Conference'e, mis peetakse iga kolme aasta tagant Torontos.

Ukraina uurimiste õppetool Toronto ülikooli juures on ühiselt loodud mitmekultuuri direktooriumi ja Toronto Chair of Ukrainian Studies Inc. poolt 1979. a. märtsis. Katseid sellise programmi saamiseks tehti juba Toronto ülikoolis 1953. a., kui Ukrainian Canadian Committee Toronto osakond hakkas raha koguma. Kuigi komitee oma eesmärki ei saavutanud sel ajal, huvi projekti vastu jätkus.

Asutamisel nimetati dr. Paul R. Magocsi Harvardi ülikoolist esimeseks ukraina uurimiste õppetooli juhiks

ning kauaaegne ukrainlaste unistus Kanadas sai reaalseks.

Prof. Magosci, 38-aastane, sai oma MA ja PhD kraadi Princetoni ülikoolis. Enne tema nimetamist ta oli vanem uurimisteadlane Ukrainian Studies Institute Harvard'is, Harvardi loengute pidaja ja Harvardi väljaannete seeria „Harvard Series in Ukrainian Studies" toimetaja. Ta räägib viit keelt ja on avaldanud mitmeid raamatuid.

Inimestena, kel pole kontrolli oma poliitilise saatuse üle enamuses uuemas ajaloos,

ukrainlased on näidanud tähelepanuväärset visadust ja osavust, juhtides ühe osa oma rahva sotsiaalsest energiast haridusele,

selleks et säilitada ajaloolisi mälestusi, aga ka kindlustada selle arengut tulevikus.

Esimene Ukraina uurimiste õppetool on mõeldud, et edasi uurida ajalugu, kultuuri ja ukrainlaste poliitilist majandust ja on täiendatud ukraina kirjanduse ja kultuurikursustega, mida juhatab ülikooli slaavi keelte ja kirjanduse osakond. Kanadas on 600.000 ukrainlast, neist Torontos 80.000, mis on suurimaks ukrainlaste ühiskonnaks Kanadas.

Siiani on Kanadas loodud viis õppetooli. Tavakohaselt asutatakse üks õppetool aastas. 1983. a. asutati Gaeli õppetool St. Francis Xavier ülikooli juurde Antigosashis, Nova Scotias.

Kaks teist õppetooli on mennoniitide uurimistele Winnipegi ülikoolis (1979) ja Acadian uurimiste õppetool Monctoni ülikoolis (1981),

viimane on seotud ka kahe teise ülikooliga Nova Scotias ja Prince Edward Island'il.

Kas kuues etniline õppetool Kanadas ja seekord Toronto ülikooli juures võiks olla eesti õppetool?

Kes on...

(Algus lk 2)

(Ungari ülestõusu mahasurumiseks kutsus ta ülestõusu juhte läbirääkimistele ja lubas garanteerida nende julgeoleku. Lubadus osutus aga lõksuks ja delegatsiooni liikmed poodi üles!)

Võrreldes teiste Nõuk. Liidu juhtidega, peetakse Andropovi askeetilikuks ja puritaanlikuks ning meheks, kes on alati valmis oma karjääri edutamise huvides sõna murdma, reegleid painutama ja kui vajalik, ka üle laipade astuma. Ta on kindlakäeline ja veendunud parteilane, kuigi propagandas püütakse teda näidata kultuurse inimesena, kes naudib kunsti, muusikat ning isegi mitmeid väikekodanlikke mõnusid. Kompartei kahekeelsuse koolist läbi käinud ja tshekisti ettevalmistusega Andropovi drakoonilistest sammudest võib vaid päästa tema reast väljalangemine. Neeru- ja südamehaiguse tõttu üha halvenev tervis annab lootusi peatseks võimuvahetuseks ja võibolla ka järjekordseks heitluseks võimu pärast. Kas see aga kaasa toob muutust Moskva vähemusrahvuste poliitikas, on küsitav.

On teada, et Andropov on vahete-vahel käinud tagasi Karjalas, oma karjääri alguse tallermaal, kus tal tõenäolikult on veel mitmeid sõpru.

Samuti on ta sagedasti külastanud Eestit ja peaasjalikult seal asuvat Kirovi nimelist kalanduse näidis-sovhoosi, kus ta on olnud külaliseks selle direktorile Koolile, venemaaeestlasele.

Nende tutvus ja sõprus on teatavasti saanud alguse Teise maailmasõja ajal Karjalas, partisanide tegevuses Soome rinde tagalas.

N. Liidu juhina, absoluutse võimu positsioonil võib Andropovilt karta mitmesuguseid ebameeldivaid sise- ja välispoliitilisi initsiatiive. Aeg on näidanud, et ta oma järelandmatu tahtega, endausaldusega ja jäägitu andumusega nõukogude doktriini, on valmis läbi viima aktsioone ka siis, kui need võivad tekitada laialdasi rahulolematusi või kui nendeks on vaja drastilisi surveabisõusid. Sealjuures ei tule unustada, et uueks KGB ülemaks on ta pannud mehe, keda ta aastate jooksul on ise väljakoolitanud ja keda ta täielikult usaldab ning kes on valmis täitma igat tema soovi.

Töötanud ja kannuseid teeninud soomesugu rahvaste: soomlaste ja karjalaste ning võibolla ka eestlaste iseseisvuspüüete ja rahvuslike eneseavalduste mahasurumisel, tunneb ta neid rahvaid intiimsemalt kui ükski teine nõukogude praegustest juhtidest.

Nendega pikaajalise kokkupuutumise tõttu on võimalik, et ta tunneb soome keelt või selle karjala muret, mis teeb teda veelgi ohtlikumaks vaenlaseks.

Ja just sellepärast, et ta teab soomesugu rahvaste kangekaelset ja paindumata põlvust vene ning kommunistliku vaimu vastu, võib kujuneda praegune Andropovi ajajärk neile erirahvustele raskeks katsumisajaks.

Olukord kodumaal aga ei ole päris lootuseta, kui me ei jää Moskva venestamise sammude suhtes fataalse ükskõiksusega pealtvaatajateks, vaid kui me oma vabadusvõitluses vähegi mõnesugust aktiivsust näitame.

L. Koobas

Piret Sarapuu siidi- ja tekstiilikunst

Ontario Kunstikooli (Ontario College of Art) õpingud lõpetas 1982. aastal Piret Sarapuu tekstiili ja maali alal. Peale kunstikooli üldkursust võttis Piret oma erialaks tekstiildisaini, kusjuures ta töötab samal ajal ka maali alal siidile ja teistele tekstiilidele. Seda tehnikat ei ole eesti kunstnikud senini laiemalt kasutanud. Lõuendi asemel, mis on jämedatoimeline, kasutab ta siidi. See materjal eeldab teissuguseid värvimaterjale, milliseid ei ole kerge saada Kanadas ja tihti peab neid tellima Pariisist. Selles tehnikas saavutatakse maalilised pinnad, mis on kõige lähedasemad akvarellile. Selline läbipaistev maal on eriti Piretile isikupärane, sobides ka temaatikaile, mida ta kasutab. Tema maalid on inspiratsiooni saanud looduse rikkalikest värvidest ja loendamatuist vormidest. Reaalsed vormid muutuvad tihti abstraktseiks. Nii looduse värvid, kui ka vormid on eelduseks, et neid kanda siidisele pinnale, kus need mõjuvad mahedaina ja sisemise elamuse lähedasina, arvab Piret Sarapuu.

Teine osa Pireti kunstialasest tegevusest on tekistiilidisain. Selle sihiks on anda siidile värvide ja vormide muster, mis on siidile sobiv ja tõstab välja selle toimelise materjali. Ta kasutab selles nii looduse vorme, värve, kui ka geomeetrilisi elemente.

Pireti meelistegevus on kangastelgedel töötamine, valmistades huvitavaid esemeid dekoratiivses või praktilises tähenduses. Siididisaine kasutab ta oma loodud ja kujundatud rõivastusesemeil, eriti naiste pluusidel jne. ja dekoratiivseil esemeil.

Piret Sarapuu on esinenud paljudel disaini ja rakenduskunsti näitustel. Eelolev näitus on tema esimene iseseisev näitus. Ühe noore eesti naise otsinguid ja töötulemusi võime näha Vana Andrese Kiriku suures saalis, mis on oma valgusega sobiv selleks otstarbeks. Näitus on avatud pühap., 23. okt. 1983 kell 4—7, kolmap., 26. okt. kell 6—9, laup., 29. okt. kell 12—7 ja pühap., 30. okt. 11—4.

E.E.

„VABA EESTLANE"
on valvel eestlaskonna üldhuvide eest!

TORONTO LINN

ÜLEMINEK STANDARD KELLAAJALE PÜHAPÄEVAL, 30. OKTOOBRIL 1983

Linnanõukogu avaldas proklamatsiooni, mille kohaselt kodanikelt nõuti suvise kellaaja rakendamist 24. aprillist kuni 30. oktoobrini 1983. Kodanikelt nõutakse nüüd, et nad lükkaksid oma kellad ja uurid ühe tunni võrra tagasi.

KELL 2 ÖÖSEL 30. OKTOOBRIL

Arthur C. Eggleton
Linnapea

Londonis alustatakse loengutega

Londoni Eesti Selts alustas eelneva poolaasta tegevust populaarseks kujunenud loengute sarjaga. Esialgul on neid kavas kaks:

kolmapäeval, 26. okt. kell 19.30 Kalju Loone „Huvitavaid tõsiasju sõdadest";

teisipäeval, 22. nov. kell 19.30 Robert Kreem „Inimene ja tema ühiskond". Loengud toimuvad Redeemeri Luteri kirikus.

Edaspidises korrapärases tegevuses on ette nähtud:

pühapäeval, 11. dets. kell 14.00 jõulukoosviibimine ja

pühapäeval, 19. veebr. kell 14.00 Eesti Vabariigi aastapäeva tähistamine. Need üritused peetakse Trinity Luteri kiriku ruumes.

Rõõmustavalt alustab sel sügisel tegevust jälle täienduskool Tiina Hanseni juhatusel. Kuigi laste arv on kahanenud ainult kolmele, täiendab seda nn. täiskasvanute klass kanadalastest abikaasadele, kes on huvitatud eesti keelega tutvunemisest. Oma lahket abi koolitööks on lubanud H. Reikman ja L. Terri.

TAGASIVAADE MÖÖDUNUD KUUDELE

Juunis peetud balti rahvaste poolt ühiselt korraldatud küüditamispäeva tähistamisel oli peakõnelejaks prof. Peeter Auksi ÜRO-st.

Seltsi peakoosolek toimub pühapäeval, 11. märtsil kell 14.00 Redeemeri Luteri kirikus,

Eestlaste väike rahvusgrupp kannatab järjest vähenemise all, kas teise kohta asumisega või loomulikel põhjusil. Viimasel aastal langes seltsi liikmete arv viie isiku võrra. Juulis suri raske haiguse tagajärjel tulihingeline eestlane ja kauaaegne seltsi laekur O. Kõpper. Juba peale asumist Londonisse 1949. aastal on ta usinalt kaasa löönud laulukooris, näitetrupis, Seedrioru ehitamisel jne. Viimastel aastatel pühendas osa oma vabast ajast perekonnale nägusa suvila ehitamiseks ja talvekuudel tuntud laulumehena laulis „Men of Song" kooris. See oli suureks kaotuseks, eriti allakirjutanule, sest teenisime samas üksuses, tehes läbi kõik sõjaraskused ja saades hiljem sugulasteks. Võibolla just nendes meestes, kes mitte igapäev ei seisa rambivalguses, nagu oli kadunu, peitub meie tugevus paguluses.

Samuti lahkus Londoni eesti ühiskonnast L. Kahro, kes palju aastaid EKN valitud liikmena esindas sealse eesti ühiskonna huvisid ja isegi kõrges vanaduses ei keeldunud kaasa töötamast seltsi juhatuses.

K. Loone

VABA EESTLANE
kaks korda nädalas

	Maksab Kanadas:	Väljaspool Kanadat:
Aastas	$51.—	$65.—
Poolaastas	$28.—	$35.—
Veerandaastas	$15.—	$18.—

KIRIPOSTIGA + SAATEKULU

		Kanadas:		Väljaspool Kanadat:
aastas	$56.—	+ $42.—	=	$47.—
poolaastas	$30.—	+ $21.—	=	$24.—
veerandaastas	$16.—	+ $10.50	=	$12.—

VÄLJASPOOL KANADAT ja USA-d:

LENNUPOSTIGA aastas $129.—, poolaastas $67.— ja veerandaastas $35.

Aadressi muudatus 70 centi. Üksiknumbri hind 70 centi

Kanada aadressidele palume märkida „POSTAL CODE" ja USA aadressidele „ZIP CODE"

Pangatshekk või rahakaart kirjutada Free Estonian Publishers nimele.

Tellimine saata:

VABA EESTLANE

1955 Leslie St., Don Mills, Ont. M3B 2M3

Palun mulle saata VABA EESTLANE aastaks / poolaastaks / veerandaastaks — tavalise / kiripostiga alates ..... 19..... Tellimise katteks lisan $..... siinjuures rahas / tshekiga / rahakaardiga. (Raha saata ainult tähtkirjas).

Nimi .....

Aadress .....

Oma vilistlast

GUSTAV TIIDEMAN'i

sündinud 21. märtsil 1904 Eestis
surnud 5. oktoobril 1983 Adelaides

mälestab sügavas leinas

KORPORATSIOON ROTALIA

Mälestab armast lauluõde

LEIDA JÄRVI'i

ja avaldab kaastunnet abikaasale

„ESTONIA" KOOR

Armast sõpra ja kolleegi

LEIDA JÄRVI'i

mälestavad kurbuses

MAARI ja ERMO KULMAR

Lahkus meie armas sõber

LEIDA JÄRVI

Leinavad kurbuses

FELIKS ja EVELYN KOOP

Mälestame armast alati sõbralikult meeratavat

LEIDA'i

Meie südamlik kaastunne EIKILE

ELMA ja ARVO VABAMÄE

Südamlik kaastunne OLDI'le abikaasa

MART MUISTLA

surma puhul

MALLE ja AUGUST LAANSOO

Kauaaegset head sõpra

ALFRED PENDRE'i

mälestavad

FELIX ja SIIRI SAALFELDT

Kauaaegset head sõpra

VICTOR SUIDT'i

mälestavad kurbuses

B. RUHNO perekonnaga
R. TOMSON perekonnaga

ARMAST ELUKAASLAST

MART MUISTLA't

sündinud 15. novembril 1907
surnud 20. oktoobril 1983

mälestab

Puhka rahus! OLDI

ARMAST SUGULAST

ELTS MÄGI't

neiuna KAMA
sündinud 16. jaanuaril 1908 Tartus
surnud 18. oktoobril 1983 Malmös

mälestavad leinas

ALMA ja KARL KOPLUS
KOIDULA perega
HELLE perega
LEA perega
ANNE ja ROY
VILJA perega

Maga vaikselt,
puhka rahus,
mälestuste päiksekullas
jääd sa ikka meiega

Kallist sõpra

ALFRED PENDRE't

mälestavad leinas

SYLPHE ja ARNOLD OOLO

Mälestame kurbuses

GITA LILLIAN AASAMA'd

surnud oktoobris 1983 Stokholmis

KURESSAARE GÜMNAASIUMI
KLASSI ja KOOLIKAASLASED

Minu südamlik tänu kõikidele sõpradele ja tuttavatele, kes minu armsa abikaasa

REGINA ERNESAKSA

matusest rohkearvuliselt osa võtsid, kaastunnet avaldasid ja tema viimset teekonda rohkete lilledega kaunistasid. Eriline tänu õpetaja O. Gnadenteichile meeldejääva leinatalituse eest.

Leinaja abikaasa perekonnaga

Sügavas tänutundes mõtlen kõigile, kes sõna, laulu ja muusikaga saatsid mu kalli elukaaslase

LEIDA JÄRVI

maisest maailmast UUDE ELLU. Tänan siiralt kõiki, kes rohkete lillede, oma juuresolekuga ja kirjalikult avaldasid lugupidamist ning armastust lahkunule, sellega aitasite mind leida rada, mille kulgedes, Jumala abiga, muutub valu ajapikku kalliks mälestuseks.

EIK JÄRVI

Murray E. Newbigging
Ltd.
Matusebüroo
Aastakümnete kogemus eestlaste teenimiseks. Oskuslik nõuanne ja mõõdukad hinnad.
M. WAYNE HAMILTON
Funeral Direktor
733 Mount Pleasant Rd., Toronto, Ont. M4S 2N4
(lõunapool Eglintoni)
Helistada tel. 489-8811 ● 489-8002

EELK PEETRI KOGUDUS

817 Mt. Pleasant Rd. Toronto
Ont. M4P 2L1
Praost Andres Taul. Tel. 483-4103
Tel. kirikus 483-5847
Õpetaja Edgar Heinsoo
Tel. kodus 283-9387,
kirikus 483-6848
Organist dr. Roman Toi

Pühapäeval, 30. okt. USUPUHASTUSPÜHA JUMALATEENISTUS kell 11 homm. Jutlustab õp. Edgar Heinsoo. Laulab Cantate Domino. Orelil Lembit Avesson.

Pühapäevakool. Leerieelsed. Leeritund.

Pühap., 6. nov. koguduse loterii kohe pärast JUMALATEENISTUST.

INGLISKEELNE JUMALATEENISTUS igal pühapäeval kell 9:30 hommikul.

Piiblitunnid igal pühapäeval kell 10 hommikul.

TORONTO EESTI BAPTISTI KOGUDUS

883 Broadview Ave.
Tel. 465-0639
Pastor K. Raid
36 Bards Walkway,
Willowdale, Ont. M2J 4T9
Tel. 499-6488

„VABADUSE KUULUTUSE" raadiosaated igal pühapäeval kell 3 p.l. WHRA 1270 kc.

Neljap., 27. okt. kell 7.30 õ. kuulutuskoosolek. Koneleb dr. Evald Mänd.

Pühap., 30. okt. kell 11 homm. usupuhastuspüha jumalateenistus. E. Mänd ja meeskoor. Kell 6 õ. ingliskeelne kuulutuskoosolek. Koneleb E. Mänd. Tshellomuusika.

KIRIKUD

EELK TORONTO VANA ANDRESE KOGUDUS

383 Jarvis St., Toronto,
Ont. M5B 2C7
Õpetaja Udo Petersoo
3714 Beechollow Cr.
Mississauga, Ont. L4Y 3T2
Tel. 624-6128 või 625-5930
kirikus 923-5172
Organist pr. Asta Mitt
Koorijuht pr. Asta Ballstadt

Pühapäeval, 30. okt. USUPUHASTUSPÜHA JUMALATEENISTUS kell 11 homm. Laulab koguduse segakoor.

Pühap., 6. nov. kell 2 p.l. koguduse iga-aastane loterii. JUMALATEENISTUST ei ole.

Pühap., 13. nov. kell 4 p.l. kontsert-JUMALATEENISTUS. Toronto Eesti Meeskoor Charles Kipperi juhtimisel. Pärast teenistust kohv.

Pühapäeval, 20. nov. kell 11 homm. SURNUTEPÜHA JUMALATEENISTUS armulauaga. Laulab koguduse segakoor Asta Ballstadti juhatusel.

Pühapäevakool igal pühapäeval JUMALATEENISTUSE ajal.

Leerieelsed iga kella 11-kümnese JUMALATEENSTUSE ajal.

Piiblitunnid tund aega iga enne kella 4-jast JUMALATEENISTUST.

Koguduse segakoori harjutused toimuvad igal esmaspäeval kell 7 õhtul kiriku saalis.

Piret Sarapuu kunstinäitus kiriku ülemises saalis avatud kolmap., 26. okt. 6—9 õ., laupäeval, 29. okt. 12—7 p.l., pühapäeval, 30. okt. 11—4 p.l.

Õpetaja kõnetunnid kiriku kantseleis teisipäeviti 6—8, neljapäeviti 2—8 ja pärast jumalateenistusi.

TORONTO EESTI AP.-ÕIGEUSU KOGUDUS

R R 5, Orangeville, Ontario
Praost E. Lepik
Tel. 1-519-941-4309

Pühap., 6. nov. kell 2 p.l. JUMALATEENISTUS Peetri kirikus.

Teenib ja jutlustab preester E. Lepik. Laulab koguduse laulukoor G. Raagi juhatusel. Laululehed.

TORONTO KOLMAINU EESTI EV.-LUT. USU KOGUDUS

Kirik: 619 Sherbourne St.,
Toronto (Sherbourne'i allmaajaam on kiriku kõrval).
Õpetaja O. Gnadenteich
112 Fallingbrook Rd.,
Scarborough, Ont.
Telefon 698-7977 või 766-7853
Kantseleis, telefon 921-9417

USUPUHASTUSPÜHA JUMALATEENISTUS on pühapäeval, 30. okt. kell 1.30.

Koguduse 31. AASTAPÄEVA jumalateenistus on pühapäeval, 6. nov. kell 3 p.l. Külalisena jutlustab õp. E. Lootsma. Kirikus ja koosviibimisel laulab G. Soans.

Jumalateenistusele järgneb koosviibimine kohvilauas.

TORONTO EESTI EVANGEELNE KOGUDUS

Immanueli kirik,
21 Swanwick Ave.
Jutlustaja Allan Laur,
72 Appleby Cres,
Markham, Ont. L3R 4L2
Tel. 477-6248

Pühapäeval, 30. oktoobril kell 2 p.l. pühapäevakool lastele ja täiskasvanuile. Kell 3 p.l. JUMALATEENISTUS. Koneleb Gottfried Tammo. Laulavad Ingrid ja Evert Söderholm. Misjoniohver. (Buss Eesti Kodust kell 1.30 p.l.).

Kell 6.15 õ. ingliskeelne JUMALATEENISTUS. Koneleb Toomas Rüdmik. Issanda surma mälestamine.

EVENGEELIUMINADAL

teisipäevast, 1. novembrist — pühapäeva, 6. novembrini. JUMALATEENISTUSED äripäevadel kell 7.30 õ., laupäeval kell 7 õ., pühapäeval, kell 3 p.l. ja kell 6.15 (ingliskeelne). Koneleb pastor Märt Vähi. Laulab koguduse koor ja lauluansambel.

TORONTO EESTI VABAKOGUDUS

562 Jones Ave., Toronto, Ont.
Jutlustaja E. Saraoja
20 Thorncliffe Ave.
Toronto, Ont. M4K 1V5
Tel. 463-6223

Laup., 29 okt. algusega kell 3 p.l. sügispärastlõuna-kohv.

Konelejad: H. Promm, H. Eller, E. Saraoja. Vaimulikke laule.

Pühap., 30. okt. kell 11 homm. JUMALATEENISTUS. Konelevad H. Sepp, E. Saraoja. Vaimulikke laule.

Kolmap., 2. nov. kell 7.30 õ. PIIBLI-PALVETUND Ilmutusraamatu peatükk 11.

Nr. 78

„Triinu" pealelõun
pandud naisselts
Valgerist, Maret V

Triinu pä

Eesti naiste aja
paisatud eesti
oktoobril Toronto E
millele oli kogunen

Saali lava oli mai
ritud sügiseses vä
lehtedega. Saali t
laudadel kui ka sei
pandud eesti käsitö
sid kolme eriajast
maks oli Riste A
1884. aastal tikitud
ti huvipakkuvaks oli
tehtud põgenikelaag
algaastail (1945—47)
tada materjale, mis
olid, nagu Inge M
naise ülikond, mille
tud ning sõlg välja
ri alumiiniumi taldr

Pärastlõuna avasõ
nu tegevtoimetaja
märkides selle ajak
mise ümberorganis
tuke üle aasta tagas
ti Naisseltsi juurde
NU komiteed,

kelle hoole all va
ajakirja hingusele
nüüd kõigilt haihtu

Tänu ka Triinu laiald
liste võrgule ning n
NUT on majanduslik

Pikema kõne pida
gema Kodumajandu
õpetaja Linda Orm
kast, kes valguspiltic
lillede osast rahvak
ilmses ulatuses, pe
le juures üksikult,
päritolu, nende seot
te sündmuste ning
mida rahvas neile
andnud; ning kuidas
sele võtmine rahva
samuti lilleliste m
misele võtmist tikit
vastes nii Eestis ku

Järgnevalt sopra
laulis Karin Ryna

Triinu pärastlõunal
rite ajastul tehtud
olude kiuste. Pildil
raldamisega seotud

QUICK

Torontost 100 n
sõita lõunasse ku
Samal päev

„Triinu" pealelõunal oli Eesti Majas mitmeid näitusi, kus oli välja pandud naisseltsi liikmete poolt tehtud käsitöid. Pildil vasakult Agnes Valgerist, Maret Vilo ja Susanne Kolga väljapanekute ees.

Foto: Vaba Eestlane

Triinu pärastlõuna Torontos

Eesti naiste ajakiri TRIINU, millest kujunenud üle maailma laiali paisatud eesti naiste ühendav institutsioon, korraldas pühapäeval, 16. oktoobril Toronto Eesti Maja suures saalis oma huvilistele pärastlõuna, millele oli kogunenud kolmesajaline osavõtjaskond.

Saali lava oli maitsekalt dekoreeritud sügiseses värvikülluses puulehtedega. Saali tagaseina ääres laudadel kui ka seinal oli väljapandud eesti käsitöid, mis hõlmasid kolme eriajastust, kus vanimaks oli Riste Ausmeele poolt 1884. aastal tikitud Muhu tekk. Eriti huvipakkuvaks olid käsitööd, mis tehtud põgenikelaagreis paguluse algaastail (1945—47), kus tuli kasutada materjale, mis sellal saadaval olid, nagu Inge Mihkelsoni setu naise ülikond, mille seelik oli tehtud ning sõlg välja töötatud sõduri alumiiniumi taldrikust.

Pärastlõuna avasõnad ütles Triinu tegevtoimetaja Malle Laansoo, märkides selle ajakirja väljaandmise ümberorganiseerimiseks natuke üle aasta tagasi Toronto Eesti Naisseltsi juurde asutatud TRIINU komiteed,

kelle hoole all varasem kartus ajakirja hingusele minekust on nüüd kõigiti haihtunud.

Tänu ka Triinu laialdasele kaastööliste võrgule ning neile, kes TRIINUT on majanduslikult toetanud.

Pikema kõne pidas Kehtna Kõrgema Kodumajanduskooli endine õpetaja Linda Ormesson Ameerikast, kes valguspiltide abil kõneles lillede osast rahvakunstis ülemaailmses ulatuses, peatudes iga lille juures üksikult, ära tuues nende päritolu, nende seotavust ajaloolis-te sündmuste ning tähendusega, mida rahvas neile mitmel pool andnud; ning kuidas nende kasutusele võtmine rahvakunstis arenes, samuti lilleliste mustrite kasutamisele võtmist tikituina rahvarõivastes nii Eestis kui ka mujal.

Järgnevalt sopran Liina Purje laulis Karin Ryna klaverisaatel Salme Purre „Laululind", E. Tubina „Hällilaul", Mart Saare „Hoia oma aken lahti", ning vaimustatud publiku nõudel veel lisapalana Miina Härma „Ei saa mitte vaiki olla".

Rootsist telefoniteel tulnud tervitusi TRIINU asutaja ja peatoimetaja Vera Poska-Grünthali poolt andis üle Tanni Kents, kes ka lühidalt sellejuures peatus, kuidas TRIINU omale nime sai.

Sopran Erika Solom esitas meeleolukohase eesti rahvalaulu „Kandlelaul" Oskar Haamer'i kandlesaatel.

Kõigiti värskeks ja huvipakkuvaks kujunes Oskar Haameri seletus tema kolmest kaasatoodud kandlest, nende kujust ning ülesandeist, kas simmanil rütmi pidamisel või muidu meloodia andmisel; esitades näiteina lõbusa „Savikoja polka" ja „Tuljaku", ning selle järele koos Vaiki Meltsiga dueti „Üks vanamees raius . . ." ja ühe nimetu polka, mida ta karjapoisina õppinud.

Kalle Viires, hiljuti Montrealist üle tulnud, deklameeris meisterlikult Anna Haava lõbusa poeemi „Ilmar Ise" millele tausta andis Oskar Haamer'i saade kandlel.

Malle Laansoo ja Ellen Irs lugesid ette 120 aastat tagasi Tartus Eesti Postimehes ilmunud postipapa J. W. Jannseni loo kirjavigadest,

mille üle muretsemine oli tollal sama aktuaalne nagu tänapäevalgi on.

Pärastlõuna lõpusõnad ütles Toronto Eesti Naisseltsi esinaine Heljo Novek, andes kõigile esinejaile tänutäheks üle punakaid roose.

Triinu pärastlõunal oli üheks näituste osaks sõjajärgseil pagulaslaagrite ajastul tehtud käsitööd, mis näitasid küllaltki leidlikkust vaeste olude kiuste. Pildil vaade väljapanekuile, paremal seisab näituse korraldamisega seotud Helmi Lepni. Foto: Vaba Eestlane

KASULIK MAJANDUSELE. KASULIK KANADALE.

Rohkem ja rohkem ettevõtteid üle terve Kanada töötab uute töövõimaluste loomiseks.

Kui olete tööandja, kel on idee, mis võiks olla kasuks teile endale ja teistele, Employment and Immigration Canada saab teid aidata ühenduses meie uue töökohtade loomise programmiga.

Kaksteist praegust programmi on konsolideeritud neljaks, et muuta sellest osavõttu igale kergemaks. CANADA WORKS* eesmärk, eeskuju, töökorpus ja ligipääs karjäärile on mõeldud praeguse tööpuudu kergendamiseks lühiajaliselt ja pikemaajaliste töövõimaluste soetamiseks. Sellised programmid on kavandatud selleks, et anda lisa Kanada produktiivsuse kapatsiteedile, toetada individuaalseid kogukondi ja anda kohapealset praktikat noortele, eriti neile, kes pole täie töövõimega ja vähem arenenud.

Lähemaks informatsiooniks nende ja teiste programmide osas, mis toetavad tööandjaid, võtke ühendust kohapealse Canada Employment Centre'iga.

* Avalduse sisseandmise viimane tähtpäev CANADA WORKS programmile on 28. oktoober.

Employment and Immigration Canada
John Roberts, Minister

Emploi et Immigration Canada
John Roberts, Ministre

Canada

Colour & Form näitus

Colour & Form Society 31. aastanäitus avati 8. oktoobril eelmisest aastast tuttavas Northern District Library's (Eglinton ja Yonge lähedal, 40 Orchard View Blvd.) Torontos. Esitatud on 31 maali mitmesugustes tehnikais ja kolm skulptuuri.

Eestlasist esinevad kunstnikud Helmi Herman, Karl Kaing, Abel Lee, Ervin Milvek ja Leena Raudvee.

Näitus jääb avatuks 29. oktoobrini raamatukogu tundidel.

VAJATAKSE

lapsehoidjat

kahele lapsele (2- ja 4-aastased) pooleks päevaks 2—3 päeva nädalas Bloor & Runnymede rajoonis.
Hel. 762-2367

ILMUS

VALERIA KIMBERG-KOTKAS
luuletuskogu

PILVE ALL JA PILVE PIIRIL

ABEL LEE illustratsioonid

Hind $7.—, saatekulu 70 c

Müügil Vaba Eestlase talituses

MÜÜGIL

NAER ON TERVISEKS

Tõestisündinud lugusid ja kõdijutte

Koostanud JÜRI NÕGES, Pildid MIHKEL ALAS

Hind $8.—, saatekulu 70 c

Müügil Vaba Eestlase talituses

Publitsisti kiirkursus

ESTO-84 välissektsioon korraldab kiirkursuse edukama reklaami ja informatsiooni kanada meediasse suunamiseks. Kursuse juhendajaks on BATUN'is ja teistes rahvusvahelistes organisatsioonides kogenud pr. Juta Ristsoo Ameerika Ühendriikidest.

Kursus on osavõtjaile tasuta. ESTO-84 kutsub kõiki ESTO-84 kohta informatsiooni levitamisest huvitatuid kursusest osa võtma. Kursus algab laupäeval, 29. oktoobril kell 10 homm. Eesti Maja ruum nr. 11 ja lõpeb kell 4 p.l.

Kursus jätkub pühapäeva ennelõunal kokkulepitud ajal neile, kes täiendavat ja viimistletavat nõuannet soovivad. Kirjutusvahendid palutakse kaasa võtta. Lähemate andmete saamiseks ja registreerimiseks helistada Kaius Meipoomile, tel. 769-4451 või Ruho Paluojale, tel. 298-0801.

Noorsootöö Komisjon korraldab EKN tuluõhtu loterii

Reedel, 28. okt. kl. 7:30 õ. toimub Eesti Maja suures saalis Eestlaste Kesknõukogu Kanadas (EKN) tuluõhtu, nimega Viinakuu-õhtu!

Kavas on ettekandeid ning tants Mehis Vahtra orkestri saatel. Sissepääs on $15.00 isikult. Baar ja suupisted.

Huvitavaks ja osavõturohkeks kujuneb kindlasti EKN Noorsootöö komisjoni poolt korraldatav loterii rikkalike võitudega.

EKN töö ja vabadusvõitluse toetamiseks on oluline kõigi rahvuslikult mõtlevate eestlaste heatahtlik kaasabi loterii heaks kordaminekuks.

Palume kõiki eesti organisatsioone, ärisid ja eraisikuid annetada kinke-esemeid loterii heaks. Teie panust oodatakse ja võetakse tänuga vastu EKN büroos Eesti Majas.

EKN Noorsootöö Komisjon

Tõnu Altosaar staadioniprojekti kaasautoriks

Möödunud laupäevaõhtustes päevauudistes (City-TV) tutvustati ühe Torontole võimalikku kaetud saadioni projeki. Selle olid kujundanud arhitektid Tõnu Altosaar ja David Scott ning insener Morden Yolles. Lühidas uudiste saates esitati kolme. Projekt tuleb esitamisele Ontario valitsusele.

Kaetud staadioni ehitamine Toronto suurusega miljonlinnale on saanud tänavu jälle väga aktuaalseks ja praegu on tehtud kolm projekti, kus on arvestatud eriasukohtadega Torontos või selle ümbruses.

T. Altosaare ja ta kaaslaste projekt on teistest erinev ja mitte ainult projekti hinna osas, mis arvestatakse 135 miljonit dollarit maksma minevat.

T. Altosaar on arvestanud staadioni ehitamise praegusele CNE staadioni kohale üle 70.000 pealtvaatajale, kusjuures selle katus on liikuv.

Suvel on katus eemaldatud, kuid saju puhul ja talvel aga tõmmatakse see vastavail rööbastel hüdraulisel süsteemil liikudes üles, mis võtab aega 20 minutit.

Plaani vastu on huvi kahel põhjusel, et see on teistest märgatavalt odavam ja ettenähtud katuse ehitus võimaldab selle nii loodusliku vabaõhustaadionina kui kaetud staadionina kasutamist.

TV- reporter pöördus sel puhul tänavail inimeste poole nende arvamuste kuulamiseks. Enamus olid eitavad seisukohad ja eelistati selle raha kasutamist töökohtade loomiseks,

kusjuures ei arvestatud, et ka staadioni ehitamine annaks mitmeks aastaks väga paljudele tööd.

Altosaar ja ta kaaslased loodavad oma projekti müüa just katuse tehnoloogia tõttu.

Teadaanne

E.N.K.S. Tütarlaste Gümnaasiumi endiste õpilaste kokkutulek toimub pühapäeval, 30. okt. kell 4 p.l. vilistlase Selma Pèeli kodus, 12 Baintree E. (Sheppard ja Bathurst). Tel. 633-7554. Maa-aluse raudtee lähim jaam on Sheppard and Yonge. Sealt buss 84 läände. Maha tulle Goddardi peatuses (kolmas peatus pärast Bathurst St.) ja jalutada põhja poole kuni Baintree E.

QUICK FISHERY's, Brighton, Ont.
Tel. (613) 475-1053
Torontost 100 miili idasse Hwy. 401 kuni Brighton Hwy. 30, sõita lõunasse kuni järveni.
Samal päeval püütud värsked siiad, angerjad ja koha.
Äri avatud 7 päeva nädalas.

ROONEEM'S BAKERY LTD.
vajab täisajalist MÜÜJANNAT
teisipäevast—laupäevani
484 Queen St. W. — Telefon 366-1205

ESTO '84-eelseks värvimiseks, tapeetimiseks
PAJOS — PAINTERS
Tel. 463-4430
TIPP-TOPP TÖÖ

SPORT

Long Islandi spordipäev

Päikesepaisteline sügispäev (3. sept. '83) oli spordiplatsile meelitanud arvukalt võistlejaid nii noori kui ka veterane. Järgneval koosviibimisel konsul Aarand Roos toonitas oma sõnavõtus Spordipäevade tähtsust kui rahvast ja eriti noori ühendavat sidet.

Tenniseturniiri võitis Leo Kase, teine Vello Niemann ja kolmas Enn Künnapas.

Võrkpallimängud võitis New Yorgi E.U.S. meeskond koosseisus: A. Elken, E. Künnapas, T. Kilm, C. Skonberg, T. Tomson ja K. Vellenurme. Teiseks jäi N.Y. Läti meeskond, kes varemalt on korduvalt võitnud eestlasi. Kolmas koht kuulus Long Islandi meestele: E. Lonks, M. Maasik, E. Parma, N. Parma, A. Sokk ja H. Vellenurme.

Noorte kergejõustikus saavutasid esimesi kohti:

POISID:

6. a. ja nooremad:
60 m — M. Müürisepp 13,0; Kaugus — K. Olvet 1.88; Kõrgus — M. Müürisepp 70.

7—8 aastastest poistest A. Olvet saavutas 60 m — 12,2; kaugus — 2.59, kõrgus — 85.

11—12 aastaste klassis saavutas J. Maasik 100 m — 18,5, kaugus — 2.82, kõrgus — 1.00.

13—14 aastastest N. Liapunov hüppas kaugust — 3.43.

TÜDRUKUD:

7—8-aastased: 60 m — R. Maasik 12,7; kaugus — K. Vaher 1.66; kõrgus — R. Maasik 60.

9—10 aastastest L. Müürsepp saavutas 60 m — 12,0; kaugus — 2.13; kõrgus — 85.

MASTERITE tagajärjed:

60 m jooks: 45+ klass — S. Liapunov 9,2; 50+ — K. Vellenurme 11,6.

100 m jooks: 40+ — A. Roos 14,8; 45+ — V. Niemann 14,1; 55+ — L. Kase 16,0.

Kaugushüpe: 40+ — A. Roos 4.57; 45+ — V. Nieman 4.10; 50+ — K. Vellenurme 3.90; 55+ — L. Kase 3.29.

Kuulitõuge: (16 nl.) 40+ — A. Roos 9.06; 45+ M. Maasik 10.40; (12 nl.) 50+ K. Vellenurme 11.03; 55+ — L. Kase 8.88; (4 kg) 65+ — H. Kruusimägi 8.33.

Kettaheide: (2 kg) 40+ A. Roos 20.38; 45+ — M. Maasik 24.18; (1,5 kg) 50+ — N. Parma 29.58; 55+ L. Kase 17.95; (1.kg) 60+ — V. Vaher 22.41; 65+ — N. Kasak 18.41; 70+ — A. Skonberg 24.40.

Odavise: (0.8 kg) 40+ — A. Roos 27.00; 45+ — M. Maasik 31.92; 50+ — N. Parma 34.17; 55+ — L. Kase 23.57; (0.6 kg) 60+ — V. Vaher 26.15.

New Yorgi osariigi masterite areng näitab, et neil on kõik vanuseklassid 40-st 70-ni esindatud ja nad võivad juba praegu 20 meest ja ühe naise väljapanna ESTO-84 raames korraldatavale riikidevahelisele „karikavõistlusele".

erk

Spordiuudiseid kodumaalt

Kõlnis püstitati 28. aug. maailmarekord teivashüppes 5.82, mille saavutas prantslane Pierre Quinon. See on sentimeeter rohkem venelase Poljakovi nimel kaks aastat olnud rekordist. Neli päeva hiljem prantslane T. Vigneron tegi 5,83!

☆

Augusti lõpul peetud kergejõustikumaavõistlusel edestas Eesti võistkond Gruusiat 158 punktiga 144 vastu.

☆

Heino Puuste odaviske tagajärg 94.20 on kõigi aegade seitsmes tulemus maailmas.

☆

Merike Sikemäe laskis tänavustel Eesti amburite sisemeistrivõistlustel 600 võimalikust 599 silma. Ametlik sisetippmark kuulus USA meeslaskurile Ervin Myersile 598 silmaga.

☆

Arvo Toots, ökup. Eesti Haridusministeeriumi kehalise kasvatuse osakonna juhataja, analüüsides üldhariduskooli õppeplaani leiab, et kehalisele kasvatusele nähakse ette nädalas kõigest 2 tundi. Vaimse töö koormus on 27.5 tundi nädalas, millele lisandub koduülesannete täitmine 12—18 tunni võrra.

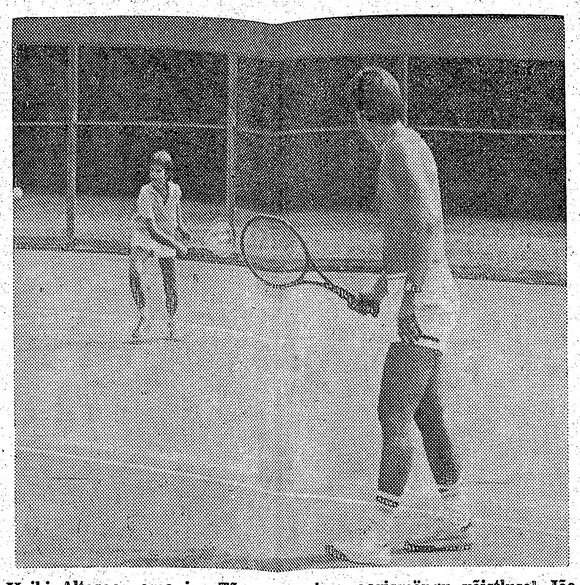

Heiki Altosaar oma isa Tõnuga tennise paarismängu võistlusel Jõekäärul. Foto: J. Säägi

Üheteistkümne õppeaasta jooksul on lastel kokku 770 tundi kehalist kasvatust, mis jaguneb alade kaupa tundidesse:

Liikumismängud (1.-3. klass) 71, tsiviilkaitse (2. kl.) 6, teooria (4.-11. kl) 16, reservtunnid (4.-11. kl.) 48, sportmängud (4.-11. kl.) 152, maadlus (7.-10. kl. poisid) 24, Iluvõimlemine (7.-10. kl. tüdrukud) 24, kergejõustik 128, uusatamine 142, võimlemine 185.

Siseujulaga koolides, neid on 22, tehakse ujumist 12 tundi reservtundide arvelt. Koolide liikumisvaegust parandab osalemine spordisektsioonides, kus harjutab 74190 õpilast. Lemmikaladeks on kergejõustik 13410, korvpall 10129, suusatamine 8050, laskesport 5505 ja võrkpall 5326 osalejaga.

☆

Augustis Moskvas peetud N. Liidu noorte aerutamismeistrivõistlusel pärnulased Helios Sepp ja Uko Kõrge tulid esikohale kahesüstade 1000 m distantsil.

☆

Maadlusveteranide IX Spordimängud peeti Paekülas augusti lõpul. Koos oli üle 50 veterani. Avaparaadi eesotsas sammusid olümpiavõitja Kristjan Palusalu, maailmameister August Englas ja N. Liidu meister Jaan Roots.

☆

Gorlovkas toimunud ametiühingu meistrivõistlusel Gennadi Organov parandas neljandat korda Eesti rekordit 200 m jooksus, saades augustis käsiajaga 20,7 sek.

☆

Kalevlane Tiit Sokk, 190 cm pikk, tõi Baleaaridel peetud korvpallijuunioride Maailmameistrivõistluselt hõbemedali N. Liidu võistkonnas.

MALE

Jaan Ehlvest juhib turniiri

N. Liidus toimuvad samaaegselt malemeistrivõistluste poolfinaalturniirid. Volgodonskis on mänginud edukalt Tartu ülikooli üliõpilane Jaan Ehlvest. 8. voorus ta alistas suurmeistri Ratmis Holmovi, 9. voorus viigistas suurmeistri Sergei Dalmatoviga, 10. voorus viigistas Valeri Loginoviga. Turniiri juhivad Ehlvest ja Sveshnikov 7 punktiga.

Nikolajevis mängib teine eesti noor maletaja Lembit Oll. Ta viigistas 8. ja 9. voorus partiid meister Konstantin Lerneri ja suurmeister Sergei Makarõtsheviga. 10. voorus katkestas ta partii Sideif-Zadega Ollile heas seisus. Turniiri juhib K. Assejev 7 punktiga.

Kutaisus toimub naiste turniir, kus Leili Pärnapuu alistas 9. voorus Bahhareva. Juhib 7,5 punktiga noor leedulanna K. Baginskaite.

Augustis Käärikul esinev Tartu Riikliku ülikooli kergejõustiku võistkond võitis üsna suurelt Moskva Riikliku ülikooli punktide vahekorras 167:138! Eestlaste alade võitjate paremad saavutused olid: Taimi Kõnn, kaugushüpe 6.13 m; Katrin Rehemaa 400 m jooks 55,9 sek; Gennadi Organov 400 m 47,4; Ain Evard kõrgushüpe 2.20 m; Neinar Seli vasaraheide 62.08.

erk

MÜÜGIL

Eesti muinasjutte inglise keeles

„TALES FROM ESTONIA"

tõlkinud Gisela McBride

31 MUINASJUTTU JA KOKKUVÕTE „KALEVIPOJAST"

$5.75 — 50 centi postikulu

Saadaval Vaba Eestlase talituses

MAARJAMAA kirjastusel ilmunud raamatud müügil Vaba Eestlase talituses

Jüri Uluotsa „Eestlaste lepingud võõrastega XII sajandil"	$4.—
Uku Maasing „Udu Toonela jõelt"	8.—
Uku Maasing „Pilridele Pyydes"	6.—
„poety estoni" — eesti luule antoloogia itaalia keeles	6.—
Kalju Lepik — Death has a Child's Eyes	6.—
Salasoo ja Salo — Välis-Eesti perioodika	6.—
V. Salo — Riik ja kirikud	4.—
Anführung zu der Etnischen Sprach (Esimene katse eesti keele grammatika ja sõnaraamatu koostamiseks H. Stahli sulest aastal 1637)	6.—
Reedik Willem Wilmanni „Valmid"	6.—
Blaise Pascal — Mõtted	4.—
Antonio Possevino — Kiri Mantova hertsoginnale	6.—
Arno Vihalemm — Kunstnik eesti kirjanduses	4.—
Aarand Roos — Juutide kuningas Tallinnas	6.—
Ilona Laaman — Üks üsna kerge haigus (luuletused)	6.—
Kaugver — 40 küünalt	6.—
R. Tagore — Puuviljapõim	6.—
A. Roos — Jumalaga, Kars ja Erzurum	6.—

PLUSS SAATEKULU 50 c IGALT RAAMATULT

Müügil VABA EESTLASE talituses

LOOME

Eesti rahvuskultuuri loomingupäevad 23.—30. aug. 1981 Jõekäärul

Album pildis ja sõnas — 169 lk.

Hind $15.— pluss saatekulu $2.—

Ilmus kordustrükis T. E. S. Täienduskoolide XVII väljaandena huvitav laste- ja noorsoojutt

M. SILLAOTSA

TRIPS, TRAPS, TRULL

Saadaval postiteel: L. Marley, 9 Parravano Court, Willowdale, Ont. M2R 3S8 või „Vaba Eestlase" talitusest.

HIND $4.00 — postiteel $4.75

1944. AASTA

„Vaba Eestlane" avaldab dokumendina järgneva Eestis koostatud ja käestkätte liikuva eestipoolse katse 1944. a. sündmuste kirjeldamiseks.

10.

Need tingimused oleks praktiliselt tähistanud Eesti iseseisvuse taastamist ning sakslased polnud nendega nõus. Mäe jäi OV etteotsa, küll aga suurenes Uluotsa mõju OV tegevusele. Uluotsa grupeering ja EVRK arendasid ülimalt aktiivset tegevust, vaikselt hakati taastama iseseisvusaegseid organeid ning tegema ettevalmistusi võimu ülevõtmiseks sakslaste lahkumisel. Astuti tihedamasse kontakti teiste Balti riikide vastupanuliikumistega: 1944. a. aprillis toimus Riias illegaalne kolme Balti riigi nõupidamine, kus koos-kõlastati tegevust ning ühtlustati taktikat. Saksa mobilisatsiooni otsustati igal juhul toetada, vajalikuks peeti rahvuslike relvajõudude loomist, et nende abil vajalikul momendil võim enda kätte haarata.

Lootustandva arengu katkestasid aprillisündmused Eestis: 20. apr. arreteerisid sakslased ootamatult ligi 230 EVRK tegevuses osalenud isikut, keda süüdistati saksavaenulikus tegevuses ning luures liitlaste kasuks. Süüdistus rajati Tallinnast leitud kohvrile, mis olevat sisaldanud andmeid Saksa rinde kohta. Mõnede arvamuste kohaselt oli tegemist vene luure provokatsiooniga. Kohvris leiduvad materjalid olid vähetähtsad, nad ei kujutanud endast mingit ohtu sakslastele. Pealegi oli kohvri sidumine EVRK-ga enam kui probleemaatiline. Eestlasi niigi umbusaldavad sakslased haarasid võimalusest kinni ning andsid iseseisvusliikumisele raske hoobi. Arreteeriti ooled EVRK juhtiva grupi liikmeist, paljudel õnnestus siiski põgeneda. Osa arreteerituist vabastati pooled EVRK juhtiva grupi liikseptembris, vahetult enne Punaarmee jõudmist Tallinna. Neli meest saadeti aga Saksamaale koondus-laagrisse.

EVRK liikmete arreteerimine andis raske hoobi ka Eesti-Saksa koostööle; kiiresti hakkas kasvama vastastikune umbusaldus. Aprillisündmused tekitasid maal suurt rahutust, mis levis ka eesti rindeväeosadesse. Ühelt poolt kasvas sõdurite usaldamatus sakslaste vastu, teiselt poolt tekkis kartus, et neid müüakse EVRK poolt venelastele. Kahtlusteks andsid alust venelaste uskumatult head andmed Eesti Diviisi kohta. Osa meestest lahkus Saksa sõjaväest, siirdudes nn. rohelisse leegioni. Eriti palju jooksikuid oli nõrga väljaõppe ja relvastusega 1. ja 5. piirikaitse-rügemendis. Osalt kõrgemal pool seisvate eestlaste, osalt sakslaste nõudel algasid desertööride mahalaskmised. Sõdureid kutsusid deserteeruma ka kommunistide agendid, kellest osa sõjameeste endi poolt kinni võeti ja maha lasti. Saksa võimude korraldusi hakkasid saboteerima ka tsiviilelanikud.

Kõigele vaatamata võeti vabadusse jäänud iseseisvusliikumise juhtide poolt vastu otsus jatkata Saksa armee toetamist ning hoiduda kõigest, mis võiks rindele kahju tuua: selle kokkuvarisemisel oleks kõik niikuinii läbi olnud. „Arreteerimised käivad ühtelugu, üle terve maa. Õige väikseid mehi pannakse kinni. Kes aga suu lahti teeb... Rahvas on hirmsat kibedust täis. Ja osa nooremaid haritlasi tahab ülepeakaela mingit vastupanuliikumist organiseerida. See on ju hea, et on niisugust vaimu, aga praegu... praegu peab idarinnet hoidma".

Rahvas järgnes juhtide korraldustele. Kibedusele vaatamata tehti kõik rindeolukorra kindlustamiseks. Tahe end kaitsta tugevnes veelgi. Hüüdsõnaks kujunes Eestisse tagasipöördunud adm. Pitka loosung: „Vabadussõja vaim ellu!" Üle terve Eesti peetud kõnekoosolekutel toetas Pitka võitlust Saksa sõjaväes, hoiatas asjatu liitlastele lootmise eest ning kutsus rahvast otsustavale võitlusele oma maa kaitseks. 2. sept. 1944 avaldatud üleskutses ütleb Pitka: „Omagem uuesti Vabadussõja vaimu! Kes ei taha võidelda ja töötada kodumaa ohtlikemail päevadel, kes kõrvale hoiavad ja põgenevad — need teadku, et nende jaoks ei ole enam kodumaad. Põlgus ja häbi saagu nende osaks. Neid sõnu lõpetades võtan relva ja astun võitlejate ridadesse. Ma jaksan veel relva kanda!"

Aprillisündmused andsid iseseisvusliikumisele küll raske hoobi, kuid ei suutnud teda ometi purustada. 1944. a. juulis loodi Stokholmis EVRK Välisesindus, mis seadis oma ülesandeks Eesti olukorra tutvustamise ja sideme loomise läänеriikidega. Viimane esindusel üldjoontes ka õnnestus, nii et järgnevad sündmused Eestis toimusid läänеriikide vaikival nõusolekul. Mingit konkreetset abi Läänest siiski ei saadud.

Samal kuul taastati endiselt laiemal alusel EVRK. Nüüd kuulus sinna ka liikmeid Uluotsa ringkonnast. EVRK lähtealus laienes ja tema mõju rahva hulgas kasvas tunduvalt. EVRK etteotsa asus Otto Tief. Ülesehitustöö läks jälle täie hooga käima, väärtuslikku aega oli aga liig rohkesti kaduma läinud, seda ei saanud enam millegagi korvata.

Pitka hakkas mehi metsast välja tooma ning looma neist löögiüksust, mis kandis tema nime. Salgale õnnestus hankida ka mingisugune relvastus, sõjalist väljaõpet saadi teatud määral Pitka enda juhtimisel. Ta omandas metsavendade hulgas laia kuulsuse, teda peeti „kõige õigemaks meheks" ning Pitka juurde voolas rohkesti mehi. Kahjuks oli salka astujate hulgas palju ka lihtsaid nahahoidjaid, kes lootsid sel teel otsesest osalemisest sõjategevuses kõrvale hiilida. 600-meheliseks kasvanud salga ülesandeks pidi olema EVRK aktsioonide toetamine vajalikul momendil, kuid arvestati ka Eesti sattumisega uue nõukogude okupatsiooni alla. Siis pidi Pitka poistest saama vastupanuliikumise algrakuke. Sama kurss oli võetud EVRK korralduses nr. 2, kus nõuti rahvalt vastupanu nõukogude võimule. Taandumisel tuli kaasa võtta kõik väärtuslik, vaenlase tagalasse jäänud üksustel tuli jatkata võitlust. Maa vallutamisega ei tohtinud vastupanu veel lõppeda.

V ptk.
NARVA JA SINIMÄED

1944. a. kevadel oli Saksa olukord oluliselt halvenenud, liitlaste ülekaal muutus järjest selgemaks. 6. juunil avati teine rinne, 10. juunil algas venelaste suurpealetung Kannasel. Raskesse olukorda sattunud Soome oli sunnitud alustama rahuläbirääkimisi. Nende taganttõukamiseks oli Venele hädavajalik Eesti vallutamine. Pealegi vabanesid Soome purustamisega venelastel suured jõud, mida võis nüüd teistel rinnetel kasutada. Sakslastel selline võimalus loomulikult puudus: kõikjal kärisev rinne nõudis pidevalt abivägesid, mida aga kuskilt võtta polnud.

Juuli esimesel poolel viidi Narva alt ära viis diviisi ja hulk teisi üksusi. Narva jõe äärde olid küll rajatud üsna võimsad kindlustused, kuid nende kaitsmiseks ei jatkunud sakslastel enam mehi. Seetõttu anti 22.—23. juulil käsk alustada ettevalmistusi taandumiseks lähemale ja paremini kindlustatud Tannenbergi liinile.

Samal ajal valmistusid Vene väed otsustavaks pealetungiks. Korduvad katsed Narva haaramiseks lõunast polnud andnud tulemusi, nüüd otsustati pealöök anda põhjast. 2. A. rünnakupiirkonda Narvast põhjas koondati 75 000 meest, Auvere tugialalt kohtamislööki andvasse 8. A-sse ca 130 000 meest. 2. A. vastas seisid Relva-SS Brigaad Nederland, Relva-SS Diviis Nordlandi osad (ca 27 000 meest), JD 61 ja 228 ning 20. (Eesti) Relva-SS Diviisi 45. rügement koos end. Narva pataljoniga, mis kandis nüüd 20. füsiljeerpataljoni nime. Kahurväes oli suhe 8:1, õhus oli venelastel väljapanna 546 lennukit sakslaste 49 vastu.

(Järgneb)

Vajatakse andmeid vappide ajaloo koostamiseks

Nagu ajakirjandusest olnud näha, olen varem kirjutanud sinimust-valge värvikolmiku ja lipu ning meie hümni ajaloo. Praegu tegelen ma meie vappide ajaloo käsikirja koostamisega. Sellega seoses on mul eesti üldsusele järgmised küsimused:

1. Kes joonistas Eesti Punase Risti teenetemärgi?
2. Kes joonistas Kaitseliidu märgi-vapi?
3. Kes joonistas Kaitseliidu Valgeristi teenetemärgi?
4. Kes joonistas Valgetähe teenetemärgi?
5. Kes joonistas Riigivapi teenetemärgi?
6. Kes joonistas Kotkaristi teenetemärgi?
7. Missugused olid Vene keisrite ihuarstide, Philip Karelli ja Gustav Hirschi vapid?
8. Missugune oli meie au- ja teenetemärkide saatus pärast 21. juunit 1940. aastal?

Andmeid palun mulle teatada hiljemalt 31. oktoobrini 1983. aastal aadressil: Dr. jur. Artur Taska. Terminsvägen 4. S-223 67 Lund. Sweden.

ADVOKAADID

ENN ALFRED
ADVOKAAT-NOTAR
Room 1002, Royal Trust Tower
Toronto Dominion Centre
Postiaadress: P.O. 326, Toronto
Ont. (Bay & King) M5K 1K7
Telefon: 869-1777
24-tundi telefoni valveteenistus

Vaipade ja mööbli keemiline puhastus
„Stainguard" hinna sees
Söögituba, elutuba ja koridor
$59.95
Pensionäride kortereile hinnaalandus. Samuti akende pesemine.
Peeter Valing
Tel. 690-4961

Paljud eestlased — majaomanikud, ei tea
et teen igasuguseid raud- ja puuaedu
krunttide ümber.
B. RISTMÄGI, tel. 759-6424

VABA EESTLANE
TOIMETUS JA TALITUS
avatud esmaspäevast reedeni kella 9—3-ni
Toimetaja H. Oja kodune tel. 481-5316
Telefonid: toimetus 444-4823
talitus 444-4832
KUULUTAMINE VABA EESTLASES
on tasuv ajalehe laialdase leviku tõttu.
üks toll ühel veerul:
kuulutuste küljel $4.75
tekstis ..... $5.—
esiküljel $5.50
Kuulutusi võetakse vastu:
nädala esimesse ajalehte kuni emasp. homm. kella 11-ni ja nädala teise ajalehte kuni kolmap. homm. kella 11-ni.
tel. 444-4832
Väljaspool tööaega:
Leida Marley 223-0080
Postiaadress:
9 Parravano Ct.
Willowdale, Ont. M2R 3S8

„Meie ja meie hõimud" ilmumisel

V. Uibopuu vestleb oma teaduslikust uurimusest

Sügishooajal Rootsis ilmumiselolevaist eesti raamatuist evib erilise koha Valev Uibopuu suuremahuline ülevaateteos „Meie ja meie hõimud. Peatükke soomeugrilaste minevikust ja olevikust.". Teos kirjeldab soomeugrilasi uuemate teaduslike andmete valgusel. Autor on selle kalal töötanud kolm viimast aastat. Raamatu ilmumise eel pöördub meie lehe esindaja autori poole küsimustega täpsemate andmete saamiseks raamatu saamisloo ja sisu üksikasjade kohta.

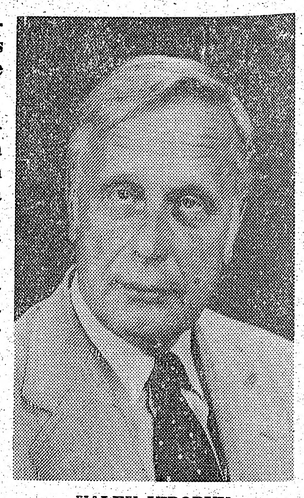

VALEV UIBOPUU

— Raamatu kirjutamine on võtnud suhteliselt palju aega. Mis oli õieti ajendiks sellise teose koostamisele asumiseks?

— Oli mitmeidki ajendeid. Kõigepealt muidugi arusaam vastava teose vajadusest. Sest eestlastel on kõikjal raskusi oma geneetilise ja rahvusliku päritolu selgitamisel. Ning teost, kust vajalikke andmeid hankida, ei ole meil olemas. Lisaks on viimase kümne aasta jooksul soome-ugri rahvaste ja keelte uurimises esile tulnud palju uut ainestikku, mis tähtsad teada ka meil ühe soome-ugri kultuurrahva liikmeina. Uute andmete esitamine ja selgitamine ongi üheks teose eesmärgiks.

— Olite pikemat aega soome-ugri keelte õppejõud Lundi ülikoolis. Kas huvi aine vastu tuleb seostada sellega? Ning mida hindate olulisimaks sel teadusalal viimasel ajal toimunud muudatustest?

— Olin Lundi ülikooli soome-ugri keelte ülikoolilektor ja aineala instituudi juhataja aastail 1971—80. Huvi aga pärineb juba varasemast, nimelt minu enda ülikooliõpinguist prof. Julius Mägiste juures samas ülikoolis mõnikümmend aastat varem. Pärast seda on fenno-ugristika arengu jälgimine olnud mulle eriti südamelähedane. Varasemaga võrreldes on eriti suureks muutuseks vaadete uuenemine keelte ja rasside vahekorra küsimustes. Vaevalt leidub tänapäeval enam ühtki keeleteadlast, kes keeli hakkaks seostama teatud rassilise päritoluga ja vastupidi. Soome-ugri keeli kõnelevaid rahvaid ei saa seetõttu automaatselt siduda mongoliidse päritoluga ja mongoliidsuse sugemeid evivad soome-ugri rahvad ei pruugi mingil moel esindada soome-ugri algrahvast, nagu varem arvati. N.n. uraali rass on tänapäeva geneetikute (üks silmapaistvamaid selle ala esindajaid on eestlane Karin Mark) kohaselt algupäraselt europiidne, kuid mongoliidsuse sugemed on idapoolsemate väikehõimude juures sündinud sekundaarseist tõusegunemistest teiserassilises ümbruses. Kõiki rahvaid, kelle mongoliidsusprotsent on u. 20 või selle ümber, arvatakse euroopa suurrassi kuuluvaiks. Soome geneetikute poolt viimasel ajal teostatud veregrupi uurimuste alusel on suurem osa praegusi soome-ugrilasi ülekaalukalt europiidsed. Soomlastel on mongoliidsuse protsent u. 25, eestlastel u. 12, mõlemad rahvad on sellega ülekaalukalt europiidsed. Ungarlased omakorda kuuluvad kesk-euroopa rassi. Mongoliidsusest võib küsimus olla ainult Siberis asuvate ugri harust pärinevate väikerahvaste ostjakite, vogulite ja samojeedide juures.

— Kuidas kooskõlastub see pilt soomeugrilaste algkodu teooriatega?

— Ka algkodu teooriais on palju ümber hinnatud. Ammu on kõrvale jäetud kunagine Castreni teooria algkodu paiknemisest kusagil Altai piirkonnas. Edasi on tegelikult küsimuses kaks varasemat ajaliselt erinevat algkodu, mida ei tohiks omavahel segada. Need on nimelt uraali ja soome-ugri algkodu. Esimene oli vanem ja põhjapoolsem, teine ajaliselt noorem ja lõunapoolsem. Esimese keskus asetses oletatavasti Uraali mäestiku läänejalamil, ja teine suure Volga kääru piirkonnas. Uraali algkodu hüpotees hõlmab aega, kus ka samojeedide esivanemad kuulusid keeleühtsusse, ja teine perioodi, kus samojeedide rühm oli juba algkodust eraldunud. Veelgi suurem ümberhinnang on toimunud algkodu mõõtmete suhtes. Kui algkodu varem peeti suhteliselt kitsaks piirkonnaks, siis nüüd arvatakse täiesti võimalikuks, et algkodu territoorium ulatus Uraali jalamilt läbi Põhja-Venemaa metsavööndi kuni Läänemere kallasteni.

— Kuidas seda on võidud põhjendada?

— Üks soome vanema põlve ajaloolasi prof. Eino Jutikkala on ms. teinud arvestusi kiviaegse elanikkonna asustustiheduse kohta püügikultuuri elatustingimustes. Suurimaks elamistiheduseks on ta saanud 0,1—0,5 inimest rkm-l, arktilistel aladel veelgi varem. Nii vajas kiviaegne elanikkond elatumiseks väga laiu alasid. Vahemaa Uraalist Soome lahele läbi metsavööndi ei ole tegelikult palju pikem kui Lõuna-Soomest Lapimaale ja Jäämere kallastele. Selle katmiseks ei ole vaja mingit aastatuhandete pikkust rahvasterändu. Tegelikult võis Uraali nõlvakuil sündinu väga hästi saada maetud Läänemere rannamail. Arheoloogid ongi Ännisjärve Oleni saare kalmistust leidnud uraali päritoluga inimskelette. Soomes on leitud sembramännist reejalas ja puulusikaid, mis pärinevad Uraali aladelt.

— Kas sellest võib järeldada, et soome-ugri rahvastikku leidus Läänemere aladel juba siis, kui muu enamik elas veel idapoolseis algkodudes?

— Arheoloogid on veendunud, et soomeugrilasi leidus Läänemere maadel juba 4000—3000 a. e.Kr., seega oma 6000 aastat tagasi. Sest tollest ajast esineb siin pidev kammkeraamiline kultuurivorm, millist seostatakse kõikjal soome-ugrilaste asustusega. Nii on soomeugrilaste Läänemere aladele saabumise aeg endisega võrreldes tuhandeid aastaid tagasi lükatud (E. N. Setälä oletas, et läänemeresoomlaste esivanemad saabusid neile aladele u. 500 a .e.Kr.). Kui aga veelgi konstateeritakse ka hilisemat sisserändu (peamiselt volga-soome aladelt), siis on tegemist sama algpäritoluga hõimu eriaegsete sisserändudega, mille mitmed kihistused hiljem segunesid. Selllel kõigel on väga suur tähendus ka Eesti ja eestlaste esiajaloole selle kõigis faasides.

— Kas uus raamat kõneleb midagi ka soomeugrilaste praegusest olukorrast?

— Sissejuhatava keeleajaloolise osa kõrval on see teose suuremaid. Kõiki soome-ugri keelerühmi on vaadeldud omaette ja eraldi nende aktuaalses situatsioonis ja uusimate andmete valgusel. See osa raamatust moodustab tegelikult teatmeteose, kus on esitatud iga rahva kohta ülevaade, lähtudes selle nimevormidest, rahvastikust ja levikualast, ajaloost, keelest, rahvaluulest ja kirjandusest. Sellist koondatud ülevaateteost ei ole praegu ühelgi teisel soome-ugri rahval olemas. Soomlastel on Toivo Vuorela „Suomensukuiset kansat", kuid selle sisukallak on ülekaalukalt etnograafiline.

— Millal on oodata teose ilmumist?

— Selle ladumine on praegu lõpetamisel. Rohkete tabelite, kaartide ja muu näidismaterjali tõttu võib raamatu tehniline kujundamine aga veel omajagu aega võtta. Kirjastus on soovinud teost varustada traditsiooniks kujunenud ettetellijate nimestikuga. See eeldab muidugi vastavat ilmumistakti, sest kõik ühendusteed on ju kauguste taga. Tahaksin siiski loota, et raamat ilmub hiljemalt aastalõpuks.

Kirjanik Valev Uibopuu jätab tagasihoidlikult märkimata, et ettetellijate nimestiku avaldamine on seoses ka tema 70-nda sünnipäeva tähistamisega ja on sisuliselt õnnitlejate nimekiri ühele meie paremale proosakirjanikule, kes ka keeleteadlasena on tähelepanu saavutanud.

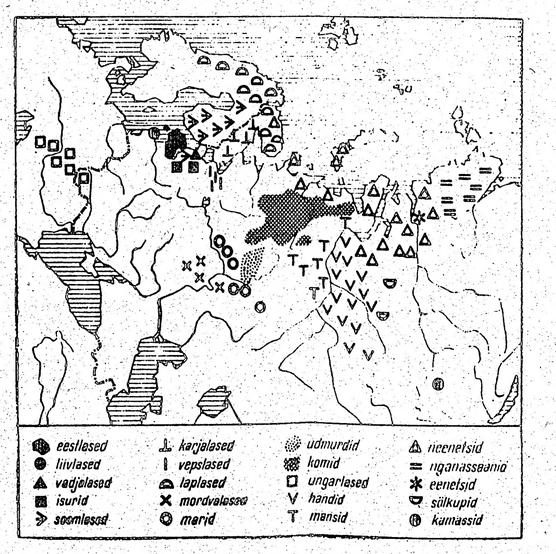

Soome-ugri ja samojeedi keelte levikualad. Erinevate nimetuste selgituseks: marid — tsheremissid, udmurdid — votjakid, komid — sürjanid, handid — ostjakid, mansid — vogulid, neenetsid — jurakisamojeedid, nganassaanid — tavgisamojeedid, eenetsid — jenisseisamojeedid.

Hiinlased Ameerika avastajad

PEKING — Hiinlased on leiutanud paberi, trükikunsti, püssirohu ja siidi. Kas nad avastasid ka Ameerika? küsib prof. Luo Rongqu Pekingi ülikoolist oma artiklis hiina päevalehes.

Väidetakse, et hiina budausuline munk Huishen, kes elas viiendal sajandil, oli juba enne Ameerikas kui viikingid või Kolumbus. Kuid pole siiski olemas veenvaid tõendeid, et Huishen seda tegi.

Teooria põhineb muistsele teosele „Book of Laiang Dynasty (502—557)", mis ütleb,

et Hiushen reisis aastal 458 Hiinast ühte kohta, millele andis nimeks Fusang,

kus ta jutlustas buda usust 40 aastat enne kui koju tagasi pöördus.

Mitmed Lääne teadlased on identifitseerinud Fusangi kui tänapäevase Mehhiko. Aga Luo heidab selle vaate kõrvale, kuna Mehhikost pole jälgegi leitud budismist.

Aga üks selle teooria toetaja, USA akadeemik Henrietta Molz on siiski arvanud,

et Huishen oli Ameerikas ja tehti indiaanlaste poolt jumalaks.

Eesti viiuldaja Alfred Pisuke.

Läbi sajandite Liivimaa

Arvo Mägi, Liivimaa jutud. RKK, Lund 1983. 223 lk. Otto Paju kaas.

Arvo Mägi on oma Karvikute kroonikaga kirjeldanud seitsme sajandi ulatuses eesti rahva, õigemini ühe suguvõsa elu sellele ajale omases rahvalikus stiilis. Kuus sajandit on ta uue jutustuste kogu „Liivimaa jutud" ulatuseks, kuigi seekord pole arenguloogа tegemist, vaid üksikpiltidega eri ajajärkudest, mis sellele siiski teatud kontinuiteedi annab.

14 lugu on paigutatud aastate 1351—1978 vahele Liivimaa ajaloos iseloomulikele ajajärkudele eestlaste elus arenguastmete kaupa. Liivimaa oli sajandite jooksul „piiskopile paras jagu, orduhärrale oma jagu, mõisnikule mõnus jagu, prisket papile magu" ja seal „Jumala selja taga" ei jäänud „maamehele mitte midagi". Selle rahvapärandi on A. Mägi võtnud oma jutustuste kogude motoks.

Aga maamehele on siiski midagi jäänud, nende elu suuremate, nagu kõrgemat pealispinda puudutavate sündmuste all. Juba esijutustuses „Värava taga" ilmneb Jüriöö mässu võitlusist osavõtnud põgenikust ja katkuhaigeid ravimas käinud nunnast, seda vastupidamise vaimu, rahvale omast seljatugevust, mida peidupoolsena on ka teistes juttudes.

Liivimaa elus on suuremaid rahvaliikumisi tekitanud usk, luterlus tõrjus katoliikluse maalt välja ja see ei toimunud vaeva ning tagakiusuta, kuna „ka kõige magusamasse vilja — nagu on seda uus ja puhas usk — võib uss oma seemne külvata . . . kui süües ette ei vaadata" (lk. 45). Usk tuleb uuesti jutustuses „Unenäod", seekord võtab maad ja võitleb oma olemise eest vannastekogudus. Kolmandana tuleb maarahva hinge päästma õigeusk, mida toojate järgi hakatakse nimetama veneusuks.

Liivimaa oli tihti võitluste tallermaa, tulid ühed, läksid teised, kiskudes eesti mehi sõjatulle, millest aga katsuti hoiduda ja end varjata. Kuid elada tuli mõisaga, läbi kahe sajandi viib kirjanik lugeja rahvalike lugudega, kus talupoeg oma kavalusega tihti mõisahärrat alt veab ja naeruvääristab; veelgi enam aga oma soost „saksu".

Sellesse Liivimaa ellu tuli 19. sajandil „Eesti asi", eesti kultuuri viljelemine ja võitlemine uue vooluga selleaegses ühiskonnas, kuna osa eestlasi olid oma rahvale selja pööranud ja saksteks saanud, kuna olid õppinud „sada sõna saksa keelt". Aga eesti asja tähtsust polnud kerge veel eesti naistele selgeks teha, mitte „korralikul kombel ja iseenesest"; pikapeale sai seegi. Kuid mitte saksastumine polnud probleemiks, Venemaa pakkus suuri võimalusi ja eestlased lahkusid paremat otsima.

Libisedes üle Eesti iseseisvuse ajast on näidendivormiline lugu võimuvahetusest 1941, samas vormis generatsioonivahede vaadete erinevusi selgitav pagulaspilt „Kalevipoeg ja saarepiiga". Viimasena üsna eilne jutustus kommunistlikust hingepüüdjast Stokholmis. Viimased juba ajal, kui Liivimaa on ajalookaugusse taandunud ja nime säilitanud vaid ajalookaartidel.

Mägi on suurepärane jutustaja, laseb dialoogidel lühilauseliselt intriigi arendada, tunneb rahvakeele vanasõnadeliikku ja aforistlikku omadusi ja pillab kõnekäändeid nende rahvapärases lopsakuses, mis kokku vormivad kergesti kaasaelatavuse. Mägi põhitoonis on sädelevat huumorit ja satiirivälget, mis rahvaloomingu elemendina meie rahvaluuletki iseloomustab. Rahvalik stiil annab talle laia pintslitõmbe jäljendi inimeste ja nende vahekordade vormimiseks, mõnikord ehk vulgaarsete varjunditega, aga nagu sellele ajajärgule võis täiesti omane olla.

Vältimaks sarnasust jutustuste välisvormi juures, on ta autorijutustuse kõrval kasutanud mitmeid erivorme, minavormilist jutustust, kirjavormi, dramatiseeringuid ja dialooge. Kõigis on jutustused elava intriigiga ja pingelise rütmiga, andes oma eelmiste eesti ajaloolise ramatute kõrvale uue sajandeid läbikõikava teose, mille puhul meenub väide, et minevik on tuleviku ema. Selliste elujõuliste eesti meeste järglastena jaksavadki eestlased nüüdse valitsuse all vastu pidada.

Hannes Oja

Marie Underist UNESCO ajakirjas

UNESCO ja Rahvusvahelise PEN'i ajakirjas „Pen International", mis ilmub kaks korda aastas, ilmus selle tänavuses teises numbris (vol. XXXIII, nr. 2, 1983) Aleksis Ranniti pikem artikkel rubriigis „ESTONIA-ESTONIE" „Marie Under: the 100th Anniversary of the Birth of the Estonian National Poet".

Rannit ütleb, et Marie Under saanuks 100-aastaseks 27. märtsil 1983, kui ta poleks surnud Rootsis eksiilis 25. septembril 1980. Sel ajal oli ta viimane Internatsionaalse PEN-klubi elus olev auliige, kes valitud 1937. aastal grupis, kuhu kuulusid Valery, Thomas Mann jt. tähelepandavamad kirjanikud.

Rannit annab ülevaate Underi luulest, kes algas oma loominguteed art nouveau poetessina, aga läbi loomingu on toimunud arengutee kuni oma hilisloomingus ta kirjutas poliitilist luulet N. Liidu ja Saksa okupatsiooniaegadel. Põgenedes N. Liidu II okupatsiooni eel Rootsi jätkas ta seal kirjutamist. Ta töötas täpsuse ja pingega, aga ilma kordagi nimetamata nimeliselt kommuniste või natse. Samuti pole tema luules, nii isamaalikult dramaatilises, kui see on seotud tema kodumaa mullaga, kordagi nimetatud oma armastatud Eesti nime.

Rannit ütleb, et järgmiseks paremaks luuletuskoguks pärast „Kivi südamelt" oli tema viimane raamat „Ääremail" (1963), milles tema metafüüsiline nägemus ja sümbolism leidis oma lõpliku filosoofilise tooni. Autor märgib ka Underit luule- ja proosatõlkijana, kes alati hoolikalt jälgis originaali välist struktuuri ja stiili. Under on oma 100. sünnipäeval jäänud eestlastele elavaks lüürikuks, olles ka esireas olev poetess Põhja-Euroopas.

Lõpuks on antud bibliograafilisi märkmeid Underi luulevalimikest, mis ilmunud esperanto (1929), vene (1935 ja 1937), saksa (1949), inglise (1955), rootsi (1963), prantsuse (1970) ja soome (1978) keeles.

„VABA EESTLANE" on vabade eestlaste häälekandja

VABA EESTLANE

Ilmub 2 korda nädalas — teisipäeval ja neljapäeval

Teisipäeval, 25. oktoobril 1983 — Tuesday, October 25, 1983

Uusi Kanada postmarke

Kanada Postivalitsus on kuulutanud oktoobri filatelismi (margikogumise) kuuks. Sellekohasel plakatil on tehtud valik kaunemaist Kanada postmarkidest, mis viimaseil aastail ilmunud. Kanada postmarkide kogumine olevat kerge, meelelahutuslik ja tulutoov.

Kanada postivalitsuse poolt on viimasel ajal väljaantud Kanada nikliavastuse 100. tähistamise mark (12. augustil), mille on kujundanud Toronto graafik John Capon. 3. okt. anti välja Kanada vedurite mälestusmargid (4); esimene raudtee ehitati Champlaini ja St. Lawrence vahele, mis avati 21. juulil 1836, kusjuures vedur toodi Inglismaalt. Vedurite margid kujundas Ernst Roch Montrealis. Neist on kaks 32-centilised, üks 37-centiline ja üks 64-centiline. Need neli on esimesed hiljem täiendamisele tulevast vedurite seeriaist.

Oktoobri lõpul (28.) antakse välja Kanada Dalhousie juriidilise kooli 100. a. juubeli mälestusmärk. Kool on vanim siiani tegutsev õigusteaduslik ülikool. Margi kujundas Denise Saulnier. Kanada jõulumargid ilmuvad 3. novembril.

Postivalitsuse informatsioonis öeldakse, et 7—10 prots. maailma elanikest koguvad postmarke. See on maailma populaarseim harrastus. Postmargid, need väiksed miniatüürsed kunstitööd on fastsineerivad ja sidunud miljoneid mehi, naisi ja lapsi 140 aastat.

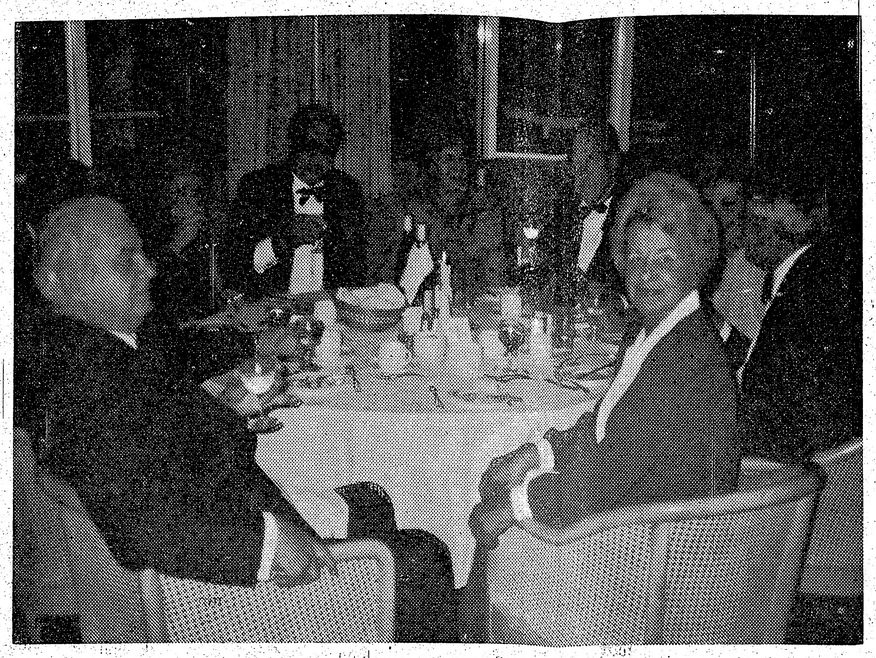

Eesti Majandusklubi Kanadas sügisball toimus Ontario Place'i eriti kaunis ümbruses. Pildil vaade ühele laudkonnale, vasakult alates N. Küttis, Ülle Later, H. Rooneem, Elli Potsep, klubi esimees H. Later, Aino Rooneem, E. Potsep ja Hilda Küttis. Foto: V. Loit

Majandusklubi meeleoluline sügisball

Tänavuse sügishooaja avajaks oli Eesti Majandusklubi Kanadas sügishooaja avaball Ontario Place'i Trillium ruumis. Ball õnnestus erakordselt hästi, milleks kaasa aitas ilus koht, vaade tuledes säravale Toronto linnale ja järvele. Osavõtjaid oli ligemale sada, kes veetsid ballimeeleolus üle kesköö küündiva koosviibimise.

Õhtu ametliku osa avas esimees Hugo Later, kes märkis, et suvi on möödunud ja talveks on jõudu kogutud. Balli varasügisele paigutamise põhjustas asjaolu, et osa ballikülalisi on varsti lõunamaale lahkumas. Ometi olid seekordsed osavõtjad nooremad ja keskealised, milline tendents on olnud juba eelmistel ballidel ja muudel klubi üritustel. See on ka loomulik, kuna noored peavad jätkama vanade väsimahakanute kohti.

H. Later rõhutas, et klubi ballid on olulised sündmused üksteise tundma õppimiseks, üksteiselt õpetlike nõuannete saamiseks ja vastuvõtmiseks, kuid need ühendavad kõiki eesti ettevõtjaid, majandustegelasi ja vabakutselisi (advokaadid, arstid, insenerid, arhitektid jne.). Klubi esimees soovitas, et praegused liikmed tooksid uusi kaasa, see teeks organisatsiooni veelgi enam tugevamaks.

Esimees informeeris lõpuks, et järgmisel ESTO-84 ajal on peale tavaliste ürituste ka Ülemaailmne Eesti Majandustegelaste kokkutulek koos ühise einega.

Peale kõigile head ballituju soovimist esines eeskavalises osas Eddy Manneh'i tantsupaar moodsate balliruumi tantsudega; tantsijad olid Freddy Dancing Academy omanikud ja õpetajad. Eriti üllatas vaatajaid tango, mis oli otse akrobaatiline, samuti olid tantsijad meistrid teistes ladina-ameerika tantsudes.

Ballimuusika eest hoolitses Royal Alexandra muusikadirektor Bill Merle oma orkestriga, pakkudes sellist moodsa ja vanamoelise tantsumuusika, vahepealset, mis eesti ballikülalistele väga meeldis.

Esto Valley kujundamise eesmärk ja sihid

ESTO VALLEY Asutava Kogu koosolekul 31. augustil võeti vastu kolmel korral ümbertöötatud ja viimistletud kavand, Esto Valley projekti esialgne organisatsiooniline ülesehitus. See kavand läheb kinnitamiseks Eesti Kunstide Keskuse Usalduskogule aastapeakoosolekul, kuna Esto Valley projekti ülimaks omajaks ning otsustajaks on Eesti Kunstide Keskus Kanadas liikmeskond, kes omakorda enamuse hääletuse alusel määrab ja kinnitab Esto Valley Asutava Kogu.

Toimkonnad esitavad oma soovi- ja uurib võimalikke toetusallikaid tused Asutavale Kogule, kus soovitusi arutatakse ning lõpuks otsustatakse. Vastavalt vajadusele volitab Asutav Kogu otstarbekuse alusel sobivate küsimuste otsese lahendamise ja läbiviimise vastavale toimkonnale. Asutav Kogu jääb siiski üldiselt vastutavaks Esto Valley projekti heaolu eest. Kuid Asutava Kogu ning terve Esto Valley administratiivne struktuur tuleb revideerimisele pärast maa-ala täielikku omandamist.

Praegusesse Asutavasse Kogusse on valitud esimees Märt Pihl, abiesimees Stella Kerson, toimkondade juhid:

maamaksu korjandus Stella Kerson ja Antoni Truuvert, informatsioon ja esindus Andres Gutman ja Arne Roosman,

tehniline arendamine Sven ja Tiiu Ehvert, ehituste peaplaani kujundamine Ants Elken ja Enn Lillakas, kunstide programm Abel Lee ja spordiprogramm Jaan Roos.

Iga toimkonnajuht valib endale nõuandjad ja abilised, vajaduse korral asutava koguga läbiarutluse alusel ning eeldades selle üldist poolehoidu. Liikmed võivad olla vajaduse korral erialade asjatundjad ning mitte tingimata eestlased. Eeldatakse aga, et nõuande siht olgu eesti ühiskonnale Kanadas sobiv. Toimkonnad määravad ise oma tööaja ja laadi, kuid esitavad oma juhi läbi tehtud tulemused Asutava Kogu koosolekuil, mis esialgselt toimuvad vähemalt iga kuu viimasel kolmapäeval. Toimkondade liikmed ja juhid, samuti kõik ametnikud töötavad tasuta peale kokkulepitud vajalike kulude katmist.

Asutava Kogu sihtide hulgas on kokkusaamine iga kuu viimasel kolmapäeval või sagedamini, teeb otsuseid toimkondade soovituste suhtes,

omab keeluõiguse toimkondade töö üle, esitab kinnitamist vajavaid otsuseid Eesti Kunstide Keskuse usalduskogule, raporteerib ja on vastutav usalduskogule,

peab ja saadab välja koosolekute protokollid, avab protokolli nõudmise korral EKK liikmeile, palkab vajaduse korral personali ning tegeleb nendega otseselt.

Maamaksu korjanduse toimkonna sihiks on täpsete kavade koostamine korjanduse läbiviimiseks ja korjab nende kavade järgi 1. juuniks 1984. $105.000. Majandab ülejäägisummasid maa-ala väljaarendamise huvides, konsulteerib asjatundjatega, otsib korjajaid eriti huvitatud gruppidest, annab väljaõpet korjajaile koos informatsioonikomiteega, kaalub Esto Valley paranduste majanduslikke võimalusi

Informatsiooni ja esinduse toimkond arendab välja informatsiooniandmise meetodid ning ajalise raamkava, annab soovitusi Asutavale Kogule ajakirjanduses esinenud reaktsioonidele reageerimiseks, juhendab informatsiooniandvaid koosolekuid, seminare jne.,

Seisab ühenduses informatsiooni saamiseks kõigi teiste komiteedega, seisab ühenduses otseselt või kaudselt kohalike organisatsioonidega eesti ühiskonnas,

kohalikes linnades, spordi- ja kunstiharrastavates kogudes, Niagara looduskaitseala komisjonis ja viimaseks muretseb kirjutajaid ning kõnelejaid ajakirjandusele, seminaridele jne.

Tehnilise arendamise toimkonna ülesandeks on nõuandmine vajalike paranduste suhtes ja paranduste tegemiseks kui selleks luba saadud, järjekorrastab parandustööde tähtsust, hindab kulusid, otsib vastavaid töölisi, arvestades soodsaid majanduslikke tingimusi, töökvaliteeti ning kohapealseid olukordi, kaalub majanduskomiteega võimalikku majandamist ja otsib eriala nõuandjaid kui vaja.

Ehituste toimkonna ülesandeks on ESTO VALLEY peaplaani viimistlemine vastavalt Niagara looduskaitseala komisjoni eeskirjadele, moodustab arhitektidest koosneva nõukogu,

muretseb kohalikust omavalitsusest ehitusloa ja alustab praegusele hoonele teise korruse ehitamist,

teeb eelarveid ja viib läbi kinnitatud plaanid pärast Asutavas Kogus arutlemist.

Kunstide toimkonna sihtideks on töötada välja programmilised vajadused kõikidel kunsti- ja rahvakunsti aladel ehituste peaplaani tarbeks. Korraldab aju-raju sessioone ja sümpoosione ühiskonna ja organisatsioonide kaasatõmbamiseks ühisele loomingule Esto Valley ülesehitamiseks, defineerib detailsemaid sihte maa ja ehituste kasutamiseks, leiab erialade juhte ja töötab välja kinnisvara kasutamise ajalised raamid koostöös sporditoimkonnaga.

Sporditoimkonna ülesandeks on käiku panna esialgsed kuludeta plaanid igal spordialal, viia läbi erisportide esitatud ajalised tegevusplaanid pärast Asutavas Kogus lõplikku kinnitamist.

Uurib vahekordi naabermaade ja linnametsa kasutamiseks, üritab saada kirjalikku nõusolekut naabermaade omanikelt, uurib juriidilisi probleeme, mis võiks tekkida õnnetuste puhul, eriti naabermaid kasutades.

Arendab välja naabermaade radade märkimissüsteemi plaanil ja maastikul, koostöös kunstiprogrammi toimkonnaga arendab välja ajalise kasutamise skeemi, uurib võimalusi ametliku orienteerumiskaardi väljatöötamiseks, kuid arendab ka vajalikku kaastööd erisportide kanada juhatustega ning kohalike spordi- ja kooliorganisatsioonidega edaspidiseks majandamiseks.

Kõikide toimkondade juurde kuuluvad ameti tõttu Asutava Kogu esimees ja abiesimees.

Sündmuste kalender

Kolmap., 26. okt. kell 6—9 õ., laupäeval, 29. okt. kell 12—7 õhtul, pühapäeval, 30. okt. kell 11—4 p.l. Vana Andrese kiriku saalis Piret Sarapuu siidimaalide ja tekstiilidisainide näitus.

Neljapäeval, 27. oktoobril kell 7.30 õ. Eesti Majas agr. J. Oinuse loeng „Juttu sibullilledest" ja M. Lepiku valguspildid.

Neljapäeval, 27. oktoobril kell 7.30 õ. Eesti Maja klubiruumis T.E. seltskondlike organisatsioonide koosolek.

Reedel, 28. oktoobril kell 7.30 õ. Eesti Majas EKK korraldusel „Viinakuu-pidu".

Laupäeval, 29. oktoobril kell 3 p.l. T. E. Vabakoguduses sügispärastlõuna-kohv.

Laup., 29. okt. ja pühap., 30. okt. Eesti Maja väikeses saalis Kai Kääridi kunstinäitus.

Pühapäeval, 30. oktoobril kell 3 p.l. Eesti Maja suures saalis E. Invaliidetoetava Naisringi korraldusel moenäitus.

Reedel, 4. novembril kell 8 õ. Tartu College'is A. K. korraldusel „Kübarad ja kindad".

Laup., 5. nov. ja pühap., 6. nov. Eesti Majas Joann Saarniit'i kunstinäitus.

Laupäeval, 5. novembril G. Ignatieff Theatre, G. A. Larkin Building'is neljas Balti sümpoosion.

Laupäeval, 5. novembril kell 7.30 õ. Henley Islandil St. Catharines'i Eesti Seltsi sügispidu — maskeraad.

Pühapäeval, 6. novembril kell 3 p.l. Eesti Maja suures saalis Heinz Riivaldi juubelikontsert

Neljapäeval, 10. novembril kell 7.30 õ. Eesti Maja väikeses saalis Eerik Purje loeng: „Moodsa arsiteaduse puudujäägid".

Laupäeval, 12. novembril kell 7 õhtul Eesti Maja suures saalis Hiidlaste Seltsi mardipidu.

13., 17., 18., 19. ja 20. novembril Peetri kiriku ruumides EKKT 28. kunstinäitus.

Laupäeval, 19. novembril kell 7.30 õ. Eesti Maja suures saalis Kotkajärve 30. juubeliball.

Pühapäeval, 20. novembril Eesti Majas Rene Uferi jt. pop-kontsert.

Miljonid marssisid

Peaaegu kaks miljonit inimest, nende hulgas 17.000 Torontos, marssisid Kanadas, Euroopas ja USA-s dramaatilise eesmärgiga, katsuda tänavaparlamendi abil peatada tiibrakettide paigutamist L.-Euroopasse. Kokku oli Kanadas 40000 protesteerijat, vähem kui organiseerijad olid lootnud.

Torontos toimus samaaegselt tiibraketi pooldajate rongkäik, kes nõudsid relvastumist N. Liidu kurjade jõudude vastu. Umbes 400 inimest kogunesid Ontario muusemi juurde, kust nad marssisid USA konsulaadi ette. Rongkäigu korraldasid mitmed etnilised organisatsioonid koos „Canadian Coalition for Peace through Strength".

Rongkäik möödus ka suuremast masskogunemisest Ontario parlamendihoone ees,

kus vahetati enam kui tund aega vastastikuseid „tervitusi", aga mingit vahejuhtumit ei olnud.

Ainus vahejuhtum oli USA konsulaadi ees, kus N. Liidu lipp purüks rebiti ja põletati, kuna rahvas hüüdis „Test the cruise!" ja „Down with Reds!"

Üks mees Sault Ste Mariest hoiatas hirmunud inimeste eest, kes mõtlevad, et relvade mahapanekuga võiks rahu tulla. Rongkäigust osavõtjate hulgas oli ka eestlasi.

Uut James Bondi lugu filmitakse Soomes

James Bond kasutab uut Saab Turbo autot oma uusimas seiklusfilmis „Ülesanne Soomes", kus ta sõidab turbo-autoga ja oma kaunitaridega Soome Lapimaal.

Kotkajärve ball 19. novembril

Sügispidul tähistatakse 30. juubelit

Laupäeval, 19. novembril peetakse Toronto Eesti Maja suures saalis Toronto Eesti Skaudisõprade Seltsi traditsiooniline sügispidu, mis rahvasuus on saanud Kotkajärve balli hüüdnime. Sedapuhku on see siis juubeliball, kuna selts tähistab Kotkajärve 30. aastapäeva. Selts ise on sügisel juba 32-aastane. Balli korraldamisel aitavad seltsi kõikide eesti noorteüksuste juhtkonnad.

Esimese eesti skaudisõbra jalg astus Kotkajärve kamarale maikuul 1953. Kohe tehti ka otsus koha ostmiseks, suvel rajati esimene algeline tee ja augustis toimusid seal esimesena skautide, teisena gaidide laager. Skautide laagri vanemaks oli Heino Jõe, juhtideks Osvald Piil ja Karl Orav. Gaidide laagri vanem oli Liis Juske, juht Alice Kulljango. Nüüd on Kotkajärvel ehitatud ja korraldatud 30 aastat ning laagriala on toredamaid, mida eestlased omavad.

Üks paik ei seisa ilus iseenesest, vaid nõuab pidevat hooldamist. Tuleb matta nii tööjõudu kui ka dollareid.

Selleks skaudisõprade selts pidusid korraldabki, et koguda ressursse Kotkajärve jaoks.

Skaudisõprade pidud on olnud hoogsad ja meeldivad ning pidulistel on isikliku naudingu kõrval meeles seisnud ka pidu eesmärk.

Traditsiooniks on saanud ka see, et kõikide skautlike noorteüksuste juhid tulevad sõpradele appi pidu korraldamisel. Rajaleidjate gaidlipkond dekoreerib pidusaali ja Põhjala Tütred hoolitsevad einelaua eest. Kalevite juhid peavad baari ja Lembitu Maleva omad korraldavad loteriisid. Skaudisõprade loteriid on paljude väärtuslike võitudega, nii et „hea käega" loosi võtjad on sealt lahkunud päris varandusega.

Skaudisõbrad ootavad kõiki mõttekaaslasi 19. novembri õhtul.

Praegu on aga aega pidulaudkondade moodustamiseks, laudade tellimiseks ja pääsmete varumiseks.

Seda saab teha Bruno Lindre abiga telefonil 421-5541. Parema lava- ja tantsuvaatega lauad võetakse teadagi esimestena.

Kongress hääletas CIA abistamissummade kärpimise poolt

WASHINGTON — Olles saanud hoiatuse, et USA on „lähenemas otsese sõja poole" Kesk-Ameerikas, hääletas USA Kongress 227 hääle ega 194 vastu seaduseelnõu muudatuse poolt, millega lõpetatakse CIA abi saatmine mässulistele, kes võitlevad Nikaraagua vasakpoolse rezhiimi vastu. Küsimus tuleb otsustamisele veel senatis, kus on republikaanidel enamus.

Kuuldused vene lekkivast maailmaruumisõidukist

MOSKVA — Maailmas tekkis arvamine, et midagi on viltu Saljut-7 maailmaruumisõidukiga, mis vajab varustust ja liigub maailmaruumis ilma jõuta, kuna kütteaine olevat lekkinud. Venelased olid tahtnud sinna saata kahemehelise abimeeskonna, milline rakett aga lõhkes üles laskmisel. Mehed päästesid siiski eluga. Nüüd on venelased saatnud üles mehitamata õhuruumisõiduki kütteainega ja muu vajaliku varustusega.

wintario

20. oktoobril peetud Wintario loterii loosimisel langesid 100.000-dollarilised peavõidud pileteile nr. 191083, $10.000 võitsid piletid nr-d 236695 ja 081647, $1000 — 15500, $100 — 4899, $10 — 496, $50 segijärjekorras numbrid 034683 ja tasuta piletiraamatu numbrid 01. Nädala müstilise preemiavõidu võitsid numbrid 86379, „Avasta Ontariot" võidud nr-d 582685 ja 396517.

TEADAANNE

„VABA EESTLASE" kalendri koostamisel on igal aastal olnud suuri raskusi seltskondlikkude organisatsioonide, noorte organisatsioonide, koolide, kirikute jne. aadressidega, mis sageli muutuvad ja kalendrisse satuvad vale aadressid. Selle väärnähte kõrvaldamiseks paluvad kalendri koostajad kõigil nendel eesti institutsioonidel, kes soovivad oma aadresse „VABA EESTLASE" TÄHTRAAMATUS avaldada, saata need „Vaba Eestlase" toimetusele aadressil: Vaba Eestlane, 1955 Leslie St. Don Mills, Ont. M3B 2M3. Aadressid palutakse saata hiljemalt 31. oktoobriks. „Vaba Eestlane" ei vastuta iganenud aadresside osas.